

D E N E D E R
L A N D S E
O P E R A

DENEDER
LANDSE
OPERA

De Nederlandse Opera

Jaarverslag / **Annual report** 2009

5	Voorwoord
6	Foreword
7	Jaarverslag
8	Annual report
29	Producties/ Productions 2009
30	Ercole amante
36	I puritani
42	Cosi fan tutte
46	La traviata
52	De zaak Makropulos
58	Adam in Ballingschap
64	Carmen
70	La Juive
76	After Life
82	Dido and Aeneas
88	L'elisir d'amore
94	Salome
102	La fanciulla del West
108	Perscitataten toekenning Johannes Vermeerprijs
109	Perscitataten benoeming Marc Albrecht
110	Productions and attendance
111	Producties en bezoekers
112	Financial policy
113	Financieel beleid
114	Balans en Functionele exploitatierekening
116	Balance and Functional income and expenditure account
119	Tableau de la troupe
120	Colofon/ Colophon

Das Geheimnis der Liebe ist größer als das Geheimnis des Todes.

Het geheim van de liefde is groter dan het geheim van de dood.

Salome in **Salome** van Richard Strauss

Das Geheimnis der Liebe ist größer als das Geheimnis des Todes.

The mystery of love is greater than the mystery of death.

Salome in **Salome** by Richard Strauss

In 2009 kon De Nederlandse Opera zich verheugen over veel waardering op diverse gebieden. Artistiek directeur Pierre Audi werd onderscheiden met de eerste Johannes Vermeer Prijs, staatsprijs voor de kunsten, en deze belangrijke erkenning straalt ook af op de prestaties van het gezelschap. Het project OperaFlirt won de SponsorRing en de dvd van **Doctor Atomic** de MIDEM Award. Deze serie prijzen toont aan dat bij De Nederlandse Opera de wijsheid en ervaring van decennia succesvol worden gecombineerd met vernieuwing en innovatie. Het gezelschap wordt door operakenners gezien als een van de meest vooruitstrevende Europese operahuizen. Een belangrijke belofte voor de artistieke kwaliteit in de komende seizoenen is ongetwijfeld de benoeming van Marc Albrecht als de nieuwe chef-dirigent van De Nederlandse Opera en het Nederlands Philharmonisch Orkest/Nederlands Kamerorkest. Vanaf het seizoen 2011/2012 zal hij mede vormgeven aan de programmering van De Nederlandse Opera.

We zijn uitermate tevreden met de resultaten van het verslagjaar. Het geplande programma is in het verslagjaar volledig uitgevoerd en het exploitatieresultaat is positief ondanks een lagere bezettingsgraad. Op het gebied van sociaal en communicatief beleid zijn belangrijke vorderingen geboekt. De educatieve activiteiten groeien gestaag en zullen de komende jaren een prominenter rol in ons activiteitenbeleid spelen.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in 2009 gewijzigd. Met de benoeming van de heer Jean-François van Boxmeer en Sir Peter Jonas werd de Raad uitgebreid naar zes leden en verrijkt met expertise op internationaal niveau.

We danken alle medewerkers en partnerorganisaties voor hun betrokkenheid en inzet. De kwaliteit en mogelijkheden van de orkesten waar De Nederlandse Opera mee samenwerkt, Het Muziektheater Amsterdam en ons Koor zijn een belangrijke basis voor verdere artistieke ontwikkeling. De structurele samenwerking met de NPS vergroot ons bereik in Nederland aanzienlijk en creëert nieuwe kansen voor vertoningen van onze producties in diverse media. Uiteraard danken we ook het publiek dat ons trouw en met open geest blijft volgen.

Pierre Audi
Truze M. Lodder

Foreword

In 2009 De Nederlandse Opera enjoyed a positive reception in a variety of areas. Artistic director Pierre Audi was the first recipient of the Johannes Vermeer Prize, a government award for the arts. This important acknowledgment also reflects on the achievements of the company. The project OperaFlirt won the SponsorRing and the DVD of **Doctor Atomic** received the MIDEM Award. These distinctions demonstrate that at De Nederlandse Opera, the wisdom gleaned from decades of experience can be successfully combined with originality and innovation. Opera connoisseurs regard the company as one of the most progressive opera houses in Europe. A key move in securing the continued artistic quality in the coming seasons was undoubtedly the appointment of Marc Albrecht as the new chief conductor of De Nederlandse Opera and the Netherlands Philharmonic Orchestra/Netherlands Chamber Orchestra. Starting in the 2011/2012 season he will participate in determining De Nederlandse Opera's programming.

We are extremely satisfied with the results of the calendar year 2009. The planned programme was executed in its entirety in the calendar year and the exploitation results were positive, despite lower attendance rates. We made significant progress in the areas of social policy and communication. Educative activities grew steadily and will play an increasingly prominent role in our activities in the years to come.

The composition of the Supervisory Board was altered in 2009. With the appointment of Mr. Jean-François van Boxmeer and Sir Peter Jonas, the board was expanded and enriched with international expertise.

We would like to thank our entire staff as well as our partner organizations for their commitment and dedication. The quality and flexibility of the orchestras that work with De Nederlandse Opera, the Amsterdam Music Theatre and our own Chorus are an essential basis for continued artistic development. The structural collaboration with the NPS broadcasting company contributes significantly to our exposure in the Netherlands and creates new opportunities for presenting our productions in a variety of media. And of course we also thank our audiences, who continue to follow us loyally and with an open mind.

Pierre Audi
Truze M. Lodder

Artistiek beleid

De Nederlandse Opera probeert in haar speelplan een uitgebalanceerde en tegelijkertijd inspirerende selectie aan te bieden van bekende repertoirstukken in nieuwe, hedendaagse enceneringen en in uiteenlopende stijlen. In dit opzicht stonden in het kalenderjaar 2009 **Così fan tutte**, **La traviata**, **Carmen**, **L'elisir d'amore** en **Salome** centraal, waarbij er twee als reprises, één als overname van een internationaal festival en twee als nieuwe producties werden gepresenteerd. Bovendien is het de bedoeling elk jaar een aantal regisseurs voor te stellen die nieuw zijn voor DNO. In 2009 waren dat Francisco Negrin en Deborah Warner. David Alden kwam na 1990 eindelijk weer terug. De meervoudig met prijzen onderscheiden Peter Konwitschny toonde na een overname van Richard Strauss' **Daphne** (2007) en gastvoorstellingen van Bergs opera's **Wozzeck** en **Lulu** in het Holland Festival 2005 met Strauss' **Salome** zijn eerste nieuwe productie voor DNO.

Bij de reprises wordt gestreefd naar een gelijkblijvende of verbeterde kwaliteit. **Così fan tutte** van Wolfgang Amadeus Mozart was de opmaat voor de terugkeer van alle Mozart/Da Ponte-opera's in het speelplan van DNO, nu echter niet als cyclus, maar telkens per jaar als afzonderlijke producties. Met een gedeeltelijk nieuwe bezetting bleek de encenering van Jossi Wieler en Sergio Morabito een voorstelling met niet alleen geestig spel maar ook veel emotionele diepgang. De moderne en jonge ambiance stimuleerde de identificatie van de toeschouwers met de protagonisten en met de gebeurtenissen.

Hoe zinvol en belangrijk het is om zich telkens weer met de werken van Leoš Janáček bezig te houden, werd bewezen door de reprise van **De zaak Makropulos**, die aantoonde hoeveel kracht er schuilt in dit voor weerbarstig doorgaande stuk en hoe groot zijn uitwerking op het publiek is, wanneer men getuige is van een zorgvuldige herinstudering.

Voor de vrienden van de Italiaanse *opera buffa* beleefde Donizetti's **L'elisir d'amore** een welkome reprise. Humoristische scènes, groteske situaties en melancholieke aria's zijn in dit werk uit de Italiaanse romantiek perfect in evenwicht.

Na Monteverdi en Händel verschenen in 2009 Francesco Cavalli en Henry Purcell als componisten uit de oude muziek voor het eerst op het speelplan. Een algemene renaissance van Cavalli's werken heeft zich bij andere operahuizen al afgetekend, maar **Ercolo amante** speelde daar tot voor kort geen rol in. Een echte herontdekking door DNO! Inmiddels is er een dvd van de productie

Annual report

Artistic policy

De Nederlandse Opera aims to offer a well-balanced yet inspiring programme of familiar repertoire in new, modern stagings in a variety of styles. In this regard, **Così fan tutte**, **La traviata**, **Carmen**, **L'elisir d'amore** and **Salome** were the focal points of the calendar year 2009. Two of these were revivals, one was taken over from an international festival and two were new productions. Additionally, DNO tries to invite a number of new guest directors each year; in 2009 these were Francisco Negrin and Deborah Warner. David Alden made a long-awaited return, following his last visit in 1990. The celebrated director Peter Konwitschny, having previously staged a takeover production of Richard Strauss's **Daphne** (2007) and guest performances of Berg's **Wozzeck** and **Lulu** in the Holland Festival 2005, returned for his first original staging for DNO: Strauss's **Salome**.

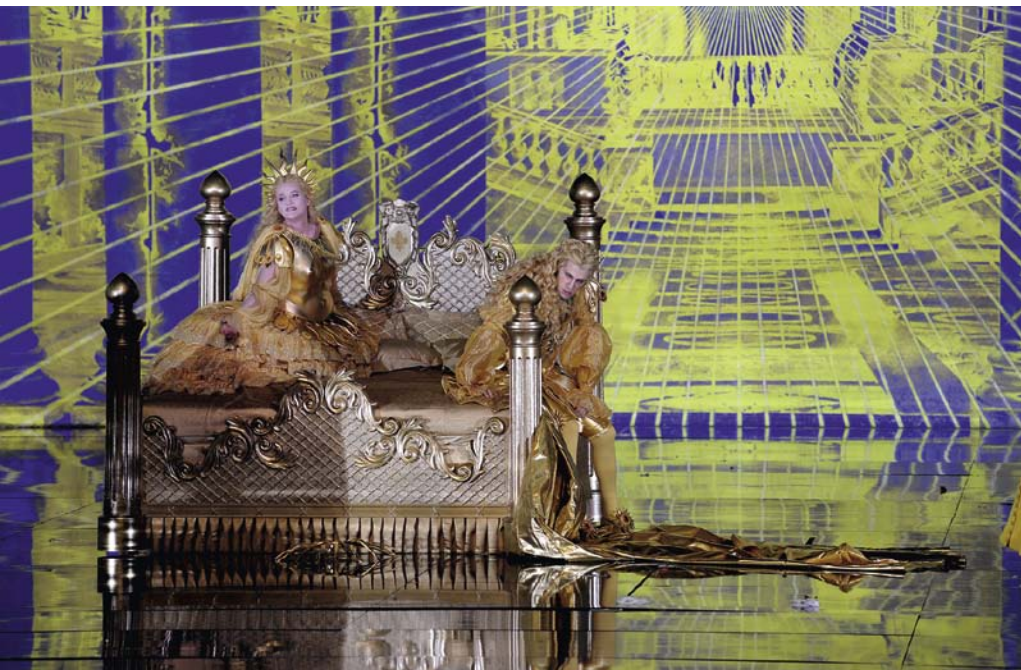
With its revivals, DNO strives for an equal or improved quality. **Così fan tutte** by Wolfgang Amadeus Mozart launched the reprise of the Mozart/Da Ponte trilogy; this time not as a cycle but as individual productions, one opera per year. With its partly new cast, Jossi Wieler and Sergio Morabito's staging proved to be not only witty and entertaining, but also a performance of emotional depth. The modern and youthful setting stimulated the audience's identification with the protagonists and events.

The importance and value of renewed contact with the operas of Leoš Janáček was borne out by the revival of **The Makropulos Case**. It confirmed the unseen strength of a work regarded by many as thorny and complicated, and exemplified its powerful effect on audiences when given a thorough re-reading.

For Italian *opera buffa* enthusiasts, Donizetti's **L'elisir d'amore** was a welcome revival. Humorous scenes, grotesque situations and melancholy arias are in perfect balance in this Romantic Italian work.

Following Monteverdi and Händel in previous seasons, Francesco Cavalli and Henry Purcell were introduced to the early music programming in 2009. A general Cavalli renaissance has already been in motion at other opera houses, but none has staged **Ercole amante** as yet. A genuine DNO scoop! In the meantime, a DVD has been issued. Purcell's **Dido and Aeneas** is not only a milestone in the history of English opera, but in operatic history as a whole.

This year's home-grown operas included the world premiere of Dutch composer Rob Zuidam's **Adam in Ballingschap (Adam in Exile)** and the revival of Michel van der Aa's second opera, **After Life**. Performances of the technically and musically revised version of **After Life**,

Ercole amante

verschenen. Purcells **Dido and Aeneas** is niet alleen een mijlpaal in de Engelse operahistorie, maar in de hele geschiedenis van de opera.

Het produceren van opera's van eigen bodem kreeg concrete vorm in de wereldpremière van een nieuw werk van Rob Zuidam, **Adam in Ballingschap**, en in de reprise van Michel van der Aas tweede opera. Met dit laatste werd een tweede voorstellingsreeks van een modern werk mogelijk, die tegelijkertijd diende als voorbereiding voor een internationale gastvoorstelling. Besloten werd een zowel technisch als muzikaal herziene versie van **After Life** in Het Muziektheater Amsterdam te presenteren. Er waren na de wereldpremière al veel verzoeken binnengekomen van andere operahuizen en internationale festivals, die het stuk eveneens wilden opvoeren. Door de aanpassingen kon deze wens in vervulling gaan en DNO bewees andermaal haar centrale positie in het bevorderen van nieuwe muziektheatercomposities. Een dergelijke programmering kent in het internationale circuit haar gelijke niet, vooral als men beseft dat ook Leoš Janáček, Richard Strauss en Giacomo Puccini als vertegenwoordigers van de (vroeg) twintigste eeuw niet altijd alleen maar standaardrepertoire zijn. Na **De zaak Makropulos** werden in 2009 tevens zelden uitgevoerde stukken

La juive

restaged at The Amsterdam Music Theatre, served as the springboard for international guest performances. Its premiere in 2006 provoked a flood of requests from other opera houses and international festivals for the work. The adjustments made it possible to respond to the demand, and this revival confirmed DNO's position as a champion of new music theatre compositions. DNO's programming of contemporary operas is unique in the international opera world, especially when one considers that the oeuvre of Leoš Janáček, Richard Strauss and Giacomo Puccini – household names in early twentieth-century opera – does not only include standard repertoire. Following **The Makropulos Case**, 2009 saw the production of seldom-performed titles such as **La Juive**, **I puritani** and **La fanciulla del West** in convincing interpretations geared to modern audiences. DNO also drew thematic parallels between **La Juive** and **Les Troyens** (2010), between **Dido and Aeneas** and **Les Troyens**, and between **Dido and Aeneas** and **After Life**.

With Fromental Halévy's opera **La Juive**, a production of the Opéra National de Paris, DNO offered its audiences, together with Hector Berlioz's **Les Troyens**, two key – and yet entirely dissimilar – representatives of French *grand opéra*. The third French work was Georges Bizet's **Carmen**, where director Robert Carsen's stylized

als **La Juive**, **I puritani** en **La fanciulla del West** in overtuigende interpretaties toegankelijk gemaakt voor het publiek en er werden inhoudelijk draden gespannen tussen **La Juive** en **Les Troyens** (2010), tussen **Dido and Aeneas** en **Les Troyens**, en tussen **Dido and Aeneas** en **After Life**.

Door de overname van Fromental Halévy's opera **La Juive** van de Opéra National de Paris werd DNO in staat gesteld haar publiek samen met Hector Berlioz' **Les Troyens** binnen één seizoen twee belangrijke, maar tevens totaal verschillende vertegenwoordigers van de Franse *grand opéra* te presenteren. Als derde variant van de Franse opera kwam daar Georges Bizets **Carmen** bij, waarin regisseur Robert Carsen door een sterke stileren en een intensieve personenregie alle gevaar van clichés vermeed, een risico dat zich door de veelvuldige vercommercialisering van deze muziek op vele gebieden heeft ontwikkeld.

Het barokwerk **Dido and Aeneas** pakt het verhaal van de verlaten koningin van Carthago uit Vergilius' **Aeneis** op en vormt daardoor een ideale schakel met Berlioz' grote Franse opera **Les Troyens**, die DNO in hetzelfde seizoen (2010) uitvoerde. Door de simultane voorstellingsreeksen van **After Life** en **Dido and Aeneas** kon men interessante dwarsverbanden leggen: in **After Life** bleek de centrale vraag in het aanschijn van de dood naar het belangrijkste moment van een individueel leven – om dit moment vervolgens mee naar de eeuwigheid te nemen – opnieuw grote gevolgen te hebben. In **Dido and Aeneas** pleegt de hoofdpersoon Dido aan het slot zelfmoord, na een lang lamento. Het gegeven 'dood' kwam zowel in een oude als in een moderne interpretatie al even aangrijpend over.

Salome

and intensive character directing effectively avoided clichés, a very real risk in light of the ubiquitous over-commercializing of Bizet's music.

The Baroque work **Dido and Aeneas** draws on Vergil's **Aeneis** for the story of the forsaken queen of Carthage, and as such forms an ideal link with Berlioz's **Les Troyens**, which DNO presents in the same season (2010). The simultaneous productions of **Dido and Aeneas** and **After Life** moreover suggested another interesting association: in **After Life** the central question of the most decisive moment of one's life – and taking this moment with you into eternity – has serious consequences. At the end of **Dido and Aeneas** the main character, Dido, commits suicide following a heartrending lament. The issue of 'death' was as poignant in its modern interpretation as in its traditional reading.

Internationale uitstraling

De Nederlandse Opera opereert al vele jaren in een internationaal netwerk van operahuizen. In 2009 werd de coproductie van **I puritani** in Athene uitgevoerd. De coproductie van **Dido and Aeneas** werd aan de Opéra Comique in Parijs ingestudeerd voordat ze in september 2009 in de Amsterdamse Stadsschouwburg te zien was.

Andere internationale coproducties waren **La Juive** (kwam van de Opéra National de Paris) en **Salome** (werd in Amsterdam gecreëerd, daarna te zien in Gothenburg en Tokio). **After Life** is door DNO in maart 2010 als gastvoorstelling uitgevoerd in Lyon in het kader van een uitwisseling van nieuw operawerk tussen de twee huizen.

In het verslagjaar werden de opera's **Ercole amante**, **I puritani**, **Carmen** en **La fanciulla del West** voor tv opgenomen. Op dvd verschenen **Saint François d'Assise**, **Marco Polo** en **Ercole amante**. **Saint François d'Assise** en **Marco Polo** werden genomineerd voor de prestigieuze Grammy award. In januari 2009 won de dvd van **Doctor Atomic** de MIDEW Award.

Ook in 2009 ging De Nederlandse Opera door met het maken van videotrailers van alle producties. Deze trailers worden door fans uit de hele wereld bekeken en vaak op internationale operawebsites geplaatst. Ook bij de online community van facebook zijn veel fans van De Nederlandse Opera aangesloten die niet in Nederland woonachtig zijn.

International profiling

De Nederlandse Opera has a long history of operating within an international network of opera houses. In 2009 the co-production of **I puritani** was performed in Athens, and the co-production of **Dido and Aeneas** was prepared at the Opéra Comique in Paris prior to its run at the Amsterdam Stadsschouwburg in September 2009.

Other international co-productions in 2009 included **La Juive** (from the Opéra National de Paris) and **Salome** (created in Amsterdam, produced thereafter in Gothenburg and Tokyo). **After Life** has been performed by DNO in March 2010 as a guest performance in Lyon, as part of an exchange of new operas between the two companies.

In this calendar year, the operas **Ercole amante, I puritani, Carmen** and **La fanciulla del West** were recorded for television. **Saint François d'Assise, Marco Polo** and **Ercole amante** were issued on DVD. **Saint Francois d'Assise** and **Marco Polo** were nominated for the prestigious Grammy award, and in January 2009 the DVD of **Doctor Atomic** won the MIDEM Award.

In 2009 De Nederlandse Opera continued making video trailers for all its productions. These trailers are viewed by fans worldwide and are often placed on international opera websites. Likewise, the online Facebook community includes many DNO fans who do not live in the Netherlands.

Publieksbereik in 2009

Voor DNO is de communicatie met het bestaande publiek en het benaderen van nieuwe bezoekers van cruciaal belang. In 2009 werd naast de optimale communicatie met het bestaande publiek een sterkere focus gelegd op het bereiken van nieuwe doelgroepen. DNO maakte voor het eerst gebruik van 'social media' als Facebook en Twitter. Op Facebook heeft DNO in 2009 meer dan 1.000 vooral jonge fans aan zich kunnen binden, met wie makkelijk een dialoog ontstaat in plaats van eenrichtingscommunicatie. Niet alleen via nieuwe communicatiekanalen benaderde DNO in 2009 publiek. Ook door het ontwikkelen van nieuwe laagdrempelige projecten bouwt DNO het contact met het bestaande publiek uit en legt DNO contact met nieuw publiek.

Open dag 2009

In het kader van de European Opera Days, een initiatief van de overkoepelende opera-organisatie Opera Europa, organiseerde DNO in 2009 voor het eerst een open dag. Op 9 mei 2009 stonden de deuren van Het Muziektheater Amsterdam open voor iedereen die een kijkje achter de schermen van DNO wilde nemen. Er werd een breed programma aangeboden met uiteenlopende activiteiten zoals gratis rondleidingen, een podiumdiscussie, concerten, zang- en schmink-workshops, een operaquiz, tentoonstellingen van maquettes en van kostuums, alsmede een grote modeshow. De modeshow toonde enkele van de mooiste kostuums uit DNO-producties, die een week later tijdens een kostuumverkoop werden verkocht. De dag was met meer dan 850 bezoekers een groot succes. Er is daarom besloten om het evenement in de komende jaren te herhalen.

Audience outreach in 2009

For DNO, communicating with its steady audience and attracting new visitors are of vital importance. In 2009, alongside maintaining optimal communication with our returning visitors, we furthered our efforts to reach out to new target groups. DNO introduced 'social networking' media tools such as Facebook and Twitter. In 2009 we succeeded in attracting more than 1,000 primarily young fans to De Nederlandse Opera via Facebook, establishing a dialogue instead of one-way communication. DNO reached out to prospective audiences in more ways than just new media: the development of innovative, accessible and audience-friendly projects brought DNO in contact with new audiences.

Open Day 2009

Under the auspices of the European Opera Days – an initiative of the umbrella organization Opera Europe – DNO organized its first open day on 9 May 2009. The doors of the Amsterdam Music Theatre were open to anyone interested in taking a peek behind the scenes at DNO. The wide-ranging programme included activities such as free tours, a debate, concerts, singing and make-up workshops, an opera quiz, exhibitions of models and costumes as well as a spectacular fashion show. On the 'catwalk' were some of the finest costumes from DNO productions, which could be purchased the following week at the costume sale. Due to the success of the Open Day, with more than 850 visitors, DNO will repeat the formula in 2010.

DNO costume sale

The first DNO costume sale in seven years offered costumes and accessories taken from 27 finished productions, including **Capriccio**, **Alice in Wonderland** and **Die Fledermaus**. More than 2,000 costumes were sold in the Amsterdam Muziek Theatre's foyer. The congenial ambience contributed to the success of this unique event.

Kostuumverkoop DNO

Na 7 jaar verkocht DNO in mei 2009 weer kostuums, dit keer van 27 afgevoerde producties waaronder highlights als **Capriccio**, **Alice in Wonderland** en **Die Fledermaus**. In totaal werden meer dan 2.000 kostuums verkocht in de foyer van Het Muziektheater Amsterdam. Mede dankzij de goede sfeer werd de kostuumverkoop een bijzonder evenement.

Figuranten in Carmen

Een keer meedoen aan een echte opera, ervaren hoe een opera-productie ontstaat van de eerste repetities tot de laatste voorstelling. Deze mogelijkheid bood DNO in 2009 aan 400 figuranten in Robert Carsens nieuwe encensering van Bizets geliefde opera **Carmen**. De 400 figuranten speelden in de laatste akte bezoekers van de arena in Sevilla waar de zigeunerin Carmen tijdens een stierengevecht door haar afgewezen minnaar Don José wordt vermoord. De figuranten mochten niet alleen aan de opera meedoen; als dank voor hun vrijwillige bijdrage aan deze bijzondere encensering werd voor hen een speciaal programma ontwikkeld met lezingen over het ontstaan van opera, een belichtingsworkshop, speciale rondleidingen door de kostuumafdeling en het Decorcentrum, en zangworkshops gegeven door Martin Wright, artistiek leider van het Koor van DNO. Op deze manier wist DNO een van de meest succesvolle producties uit het seizoen 2008

Walk-ons in Carmen

The chance to appear in a real opera and to experience the making of an opera production from the first rehearsals to the final performance: DNO offered this unique opportunity in 2009 to 400 extras in Robert Carsen's new staging of Bizet's beloved opera **Carmen**. The 400 walk-ons appeared in the final act as spectators in the bullfighting arena in Seville, where the gypsy Carmen is murdered by her spurned lover Don José. The volunteer extras not only participated in the opera, but were offered a special programme including lectures on the history of opera, a lighting workshop, tours of the costume department and the Decor Centre, and singing workshops given by Martin Wright, artistic director of the Koor van De Nederlandse Opera. As a result, DNO expanded one of its most successful productions in the 2008 2009 season into an involvement project. The participants were enthusiastic and committed, and even after the production's conclusion they remained loyal DNO devotees.

Thank you for this unforgettable experience as a walk-on for the opera **Carmen**. Together with our fellow extras, we truly enjoyed it. The workshops and tours were also an enriching experience. It was wonderful to work with you. It only enhanced our love of opera. It was a fantastic experience. Unforgettable!

2009 uit te bouwen tot een participatieproject. Het enthousiasme en de inzet van de deelnemers was groot. Ook na afloop van de productie bleven zij nauw aan DNO verbonden.

Wij danken u voor deze onvergetelijke ervaring als figurant van de opera **Carmen**. Wij hebben samen met onze collega-figuranten zeer genoten. Ook de workshops en rondleidingen hebben ons verrijkt. De samenwerking met u was grandioos. De liefde voor opera is alleen maar gegroeid. Het was een fantastische ervaring. Onvergetelijk!

Opera in het park

Het is een goede traditie dat in het kader van het Holland Festival een opera van De Nederlandse Opera op een grootscherm in het Oosterpark wordt vertoond. Mede aangetrokken door het uitstekende weer, genoten 3.500 bezoekers op 25 juni 2009 onder de blote hemel van de rechtstreekse uitzending van **Carmen** vanuit Het Muziektheater Amsterdam. De voorstelling was die avond tevens te zien bij de NPS op Nederland 2 en werd bekeken door meer dan 200.000 kijkers.

OperaFlirt

In maart 2009 introduceerde DNO in samenwerking met haar sponsor CMS Derks Star Busmann, OperaFlirt, het programma voor jongeren tot 30 jaar die nog nooit een operavoorstelling hebben gezien. Met OperaFlirt wordt een laagdrempelig, aantrekkelijk evenement gecreëerd dat nieuw publiek met opera bekend maakt. Deelnemers, onder wie ook jonge medewerkers van de sponsor, kunnen voor €15,00 kaarten kopen voor OperaFlirt. Ze zien de voorstelling vanaf uitstekende plaatsen. Voorafgaand aan de voorstelling nemen ze deel aan een rondleiding waarbij ze een exclusieve blik achter de schermen van Het Muziektheater

Opera in the park

Under the auspices of the Holland Festival, De Nederlandse Opera traditionally broadcasts a performance live on a large screen in Amsterdam's Oosterpark. Drawn in part by the excellent weather, 3,500 visitors enjoyed the open-air simulcast of **Carmen** from the Music Theatre Amsterdam on 25 June 2009. The performance was also broadcast live on NPS television, watched by over 200,000 viewers.

OperaFlirt

In March 2009 DNO and its sponsor CMS Derks Star Busmann introduced OperaFlirt, a programme for people younger than 30 years who have never experienced an opera performance. OperaFlirt is an accessible and attractive event aimed at reaching new audiences. Participants, including young employees of the sponsor, were offered an OperaFlirt for €15. The admission includes an excellent seat, an exclusive, pre-performance behind-the-scenes tour of the Music Theatre Amsterdam, and an introduction to the opera they are about to see. The special evening was rounded off with a post-performance cocktail reception, where they could meet members of Fidelio – DNO's Young Friends Association – and the cast and conductor.

In 2009 DNO organized OperaFlirts for performances of **Cosi fan tutte**, **Carmen**, **After Life** and **L'elisir d'amore**. All available tickets sold out quickly. The programme attracted more than 400 enthusiastic new visitors and 250 Fidelio members. DNO's young Friends association was able to recruit new members on the spot. Fifty percent of the participants returned within two months for another opera performance.

On 17 November, DNO and its sponsor CMS were named as winners of the SponsorRing 2009, for their OperaFlirt programme,

Amsterdam krijgen en informatie over de operaproductie ontvangen. Na afloop van de voorstelling worden de deelnemers uitgenodigd voor een cocktailontvangst, waar zij leden van de Jonge Vrienden van DNO (Fidelio) en de cast en dirigent van de voorstelling ontmoeten. Zo krijgt de avond een bijzondere afsluiting.

In 2009 werden OperaFlirts georganiseerd rond voorstellingen van **Così fan tutte**, **Carmen**, **After Life** en **L'elisir d'amore**. Alle edities waren snel uitverkocht. Het programma enthousiasmeerde in 2009 meer dan 400 nieuwe bezoekers en 250 Fidelio-leden voor de kunstvorm opera. De Jonge Vriendenvereniging van DNO kon meteen nieuwe leden werven. Vijftig procent van de deelnemers van het programma bezocht binnen twee maanden opnieuw een operavoorstelling.

DNO en CMS werden op 17 november 2009 met OperaFlirt tot winnaar verkozen van de SponsorRing 2009 in de categorie 'Kunst'. De SponsorRing is een jaarlijkse prijs voor de beste sponsorcases van Nederland. Uit het juryrapport:

CMS Derks Star Busmann kiest niet voor de makkelijke weg om een opera-uitvoering te sponsoren, maar zoekt juist een opvallende activiteit om te verjongen. Daarmee toont men durf. De wijze waarop door OperaFlirt jongeren worden betrokken bij het niet altijd even makkelijke cultuurgoed opera is innovatief en spreekt aan. CMS Derks Star Busmann weet op deze manier een relatie op te bouwen met een relevante en interessante doelgroep.

in the category 'Arts'. The SponsorRing is an annual prize for the most innovative sponsoring programmes in the Netherlands.

Words from the jury:

CMS Derks Star Busmann do not choose the easy way of just sponsoring an opera performance, on the contrary: they go for an eye-catching activity aimed at rejuvenation. This shows courage. The way OperaFlirt involves young people in opera, a not always equally accessible cultural utterance, is innovative and appealing. Thus, CMS Derks Star Busmann manage to develop a relationship with a relevant and interesting target group.

Annual report 2009: Education Department

High School

CKV projects

In total 1,242 students and teachers participated in the 'CKV (Cultural and Arts Awareness) projects' around opera performances. The aim was to thoroughly prepare students, in groups of maximum 15, for a visit to an opera performance.

Making your own opera at school

In a project associated with **Così fan tutte**, 80 students from two high schools made their own opera. The artistic teams were made up of students from the Stage Direction and Dance departments from the Theatre School in Amsterdam, the Academy of Fine Arts and Education (Amsterdam) and the Conservatories of Utrecht and Alkmaar. The high school students did everything themselves, from decor-building and design to singing and playing. The mini-operas were performed at the individual schools as well as at The Amsterdam Music Theatre on 20 and 24 March for friends, parents and other interested parties.

Lighting in The Amsterdam Music Theatre

Following a successful pilot project last season, this year we opened our doors for a full week to students of theatre technique. In co-operation with the Lighting Department, we developed a workshop where approximately 100 students were able to get to know The Amsterdam Music Theatre from behind the scenes. In small groups, they were given hands-on instruction in theatre lighting.

Voortgezet Onderwijs

CKV-projecten

In totaal hebben 1.242 leerlingen en docenten deelgenomen aan een van de 'CKV-projecten' rond operavoorstellingen. Het gaat om kennismakingsprojecten in het kader van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming, waarbij de leerlingen in kleine groepen van maximaal vijftien personen intensief worden voorbereid op een voorstellingsbezoek.

Opera maken op school

Rond **Cosi fan tutte** maakten 80 leerlingen, afkomstig van twee scholen, een eigen opera. De artistieke teams werden gevormd door studenten van de afdeling Regie en Dans van de Theaterschool (Amsterdam), de Academie voor Beeldende Vorming (Amsterdam) en het Conservatorium (Utrecht en Alkmaar). De leerlingen deden alles zelf: van decor en vormgeving tot zingen en spelen. Behalve op school zijn de mini-opera's op 20 en 24 maart in Het Muziektheater Amsterdam gespeeld voor vrienden, ouders en belangstellenden.

Licht in Het Muziektheater Amsterdam

Na een pilot vorig seizoen, is dit jaar een volle week de deur open gezet voor VMBO-scholieren techniek. In samenwerking met de Belichtingsdienst is een workshop ontwikkeld waarin circa honderd leerlingen kennis hebben gemaakt met Het Muziektheater Amsterdam. In kleine groepjes hebben ze heel praktijkgericht gewerkt met licht in het theater.

Primair Onderwijs

'Feest!'

Voor de groepen zes tot en met acht van basisscholen zijn twee projecten aangeboden. Het project 'Feest!' is dit jaar gekoppeld aan het thema van de kinderboekenweek *Aan tafel! – eten en snoepen in kinderboeken*. Aan 238 leerlingen op verschillende scholen in Amsterdam hebben operadocenten Karin Brunt en Renée Harp deze workshop gegeven waarin kinderen op een feestelijke manier kennismaken met opera, theater maken, zingen, je stem gebruiken, feesten en muziek maken in verschillende culturen.

Opera actief

Opera actief is bedoeld als een eerste kennismaking met opera. Eerst krijgen de leerlingen een kijkje achter de schermen van Het Muziektheater Amsterdam en worden de verschillende 'ingrediënten' van een opera belicht. Tijdens de workshop werken ze

Primary School

'Feest' (Party!)

Primary school students aged 10 through 12 were offered two projects. 'Feest!' (Party!) was linked to the theme of this year's Children's Book Week: 'Let's Eat!' – *eating and snacking in children's literature*. Opera coaches Karin Brunt and Renée Harp gave this workshop to 238 students at various schools in Amsterdam. Children could get acquainted with opera, theatre, singing, using their voice, festivals and music-making in different cultures.

'Opera actief' (Opera active)

Opera actief is a young person's first exposure to opera. The pupils take a behind-the-scenes peek at The Amsterdam Music Theatre, and then the various 'ingredients' that go into making an opera are explained. During the workshop they start improvising on their own opera. With the help of a singer and a pianist, they rehearse songs, and the story is given a theatrical setting. The result: a performance complete with costumes and lighting. A total of 28 pupils participated.

Adult education

What determines the choices an opera director makes? What is the underlying concept? How does he or she collaborate with other members of the artistic team? And who in fact is in charge: the conductor or the director? Questions like these led us to develop an opera course for adults, with the focus on the director. The course was given by opera director and teacher Jetske Mijnsen, and covered the productions of **Così fan tutte**, **La traviata** and **The Makropulos Case**. In total, 74 adults took part in the course, which was offered in co-operation with the newspaper *de Volkskrant*.

Tours

A total of 8,089 took a tour, of which the vast majority (approximately 75%) was under the age of 18.

New education post

In order to accommodate our growing ambitions in the area of education and participation, the management of The Amsterdam Music Theatre has named an adjunct director for Education, Participation and Programming, Marga Wobma-Helmich. This new function combines the work of Head of Education with programming responsibilities at The Amsterdam Music Theatre, and reports directly to artistic directors Ted Brandsen (Het Nationale Ballet) and Pierre Audi (DNO).

al improviserend aan een eigen opera. Met hulp van een zangeres en een pianist worden liedjes ingestudeerd en wordt een encenering gemaakt van het verhaal. Dit resulteert in een uitvoering met kostuums en belichting. Hieraan hebben in totaal 28 leerlingen deelgenomen.

Operacursus voor volwassenen

Waarom maakt een operaregisseur bepaalde keuzes? Wat is het achterliggende concept? Hoe werkt hij of zij samen met de andere leden van het artistieke team? En wie is er eigenlijk de baas, de dirigent of de regisseur? Aan de hand van dit soort vragen is een operacursus voor volwassenen ontwikkeld, waarin de regisseur centraal staat. De cursus is gegeven door operaregisseur- en docent Jetske Mijnsen, rondom de voorstellingen **Cosi fan tutte**, **La traviata** en **De zaak Makropulos**. In totaal hebben 74 mensen deelgenomen aan de cursus, die is aangeboden in samenwerking met *de Volkskrant*.

Rondleidingen

Aan de rondleidingen hebben in totaal 8.089 mensen deelgenomen, waarvan het grootste gedeelte (ongeveer 75%) jongeren onder de 18.

Veranderingen

Om de groeiende ambitie op het gebied van educatie en participatie gestalte te geven, heeft de directie van Het Muziektheater Amsterdam sinds 1 oktober 2009 een adjunct-directeur Educatie, Participatie en Programmering aangesteld, Marga Wobma-Helmich. Het betreft een nieuwe functie waarin de taken van hoofd educatie en participatie worden gecombineerd met de verantwoordelijkheid van de programmering van Het Muziektheater Amsterdam, onder eindverantwoordelijkheid van de artistiek directeuren Ted Brandsen (Het Nationale Ballet) en Pierre Audi (DNO).

Friends of De Nederlandse Opera

The Association of Friends of De Nederlandse Opera and DNO continue to strengthen their mutual co-operation in a variety of areas. The association has approximately 4,500 members.

The Friends' annual endowment to DNO pays for activities such as the introductory lectures preceding each performance. The Friends also publish the photo yearbook. Additionally the Friends of De Nederlandse Opera draw attention to DNO productions during film evenings, literary evenings, day trips and in the Friends Bulletin, which appears five times per year. The Friends of DNO have a kiosk in the foyer during performances.

The most important development of 2009 was an increased contact with DNO. In the spring, the board of the Friends and DNO management began discussions on enhancing the Friends' financial involvement. As a result of these talks, the Friends decided, during the well-attended General Members' Meeting on 7 December, to extend financial support to one of several projects nominated by DNO. The choice fell to the renovation of the Decor Centre. This new project will have consequences for the association's internal structure. An Opera Patronage Project Group has been established to work out the details.

The Friends also decided to raise the annual contribution as of 1 September 2010, and to earmark surplus funds for a project of The Amsterdam Music Theatre's Education Department.

In December 2009 the Friends awarded the Prix d'Amis 2008 2009 to Marina Poplavskaya for her portrayal of Violetta in **La traviata**. The award was presented on 26 December. The prize for best production of the 2008 2009 season went to **Die Frau ohne Schatten**.

The Association of Friends of De Nederlandse Opera is a founding member of the European Federation of Foundations of Friends of Opera (Fedora).

Fidelio, the Association of Young Friends of De Nederlands Opera, has 200 members. In addition to special 'JOF' subscriptions, Fidelio members are entitled to special DNO discounts.

Vrienden van De Nederlandse Opera

De Vereniging Vrienden van De Nederlandse Opera en DNO werken op verschillende vlakken steeds intensiever samen. De vereniging heeft ongeveer 4.500 leden.

De Vrienden dragen elk jaar een geldbedrag over aan DNO. Hiermee financieren zij o.a. de inleidingen voor aanvang van alle voorstellingen. Ook geven zij het fotojaarboek uit. Daarnaast schenken de Vrienden van De Nederlandse Opera aandacht aan producties van DNO tijdens filmavonden, literaire avonden, tijdens eendaagse operareizen en in het Vriendenbulletin, dat vijfmaal per jaar verschijnt. Tijdens voorstellingen zijn de Vrienden van DNO vertegenwoordigd bij de Vriendenbalie.

De belangrijkste ontwikkeling in 2009 is de intensivering van de contacten tussen de Vrienden en DNO. In het najaar begonnen gesprekken tussen het bestuur en de directie van DNO over de manier waarop de Vrienden meer kunnen gaan betekenen op financieel gebied. Een en ander resulteerde in de beslissing van de druk bezochte Algemene Ledenvergadering op 7 december om financiële steun te geven aan een aantal door DNO aan te wijzen projecten. Deze nieuwe activiteit zal consequenties hebben voor de interne structuur van de vereniging. Er is een Project-groep Operamecenaat in het leven geroepen, die een en ander zal uitwerken.

Tevens is besloten de contributie van de vereniging te verhogen per 1 september 2010, en de meeropbrengst te bestemmen voor een operaproject van de Educatieve Dienst van Het Muziektheater Amsterdam.

In december 2009 reikten de Vrienden de Prix d'Amis 2008 2009 uit aan Marina Poplavskaya voor haar vertolking van de rol van Violetta in **La traviata**. De winnares was zelf aanwezig om op Tweede Kerstdag de Prix in ontvangst te nemen. Als beste productie van het seizoen 2008 2009 werd gekozen **Die Frau ohne Schatten**.

De Vrienden van DNO zijn 'founding member' van de Europese Federatie van Verenigingen van Vrienden van de Opera (Fedora).

Het aantal leden van Fidelio, Jonge Vrienden van De Nederlandse Opera bedraagt 200. Naast de speciale JOF-abonnementen kunnen Fidelio-leden regelmatig gebruik maken van kortingsaanbiedingen van DNO.

Producties/**Productions** 2009

Ercole amante

I puritani

Così fan tutte

La traviata

De zaak Makropulos

Adam in Ballingschap

Carmen

La Juive

After Life

Dido and Aeneas

L'elisir d'amore

Salome

La fanciulla del West

De Nederlandse Opera's calendar year 2009 began with an artistic and box-office triumph: a new production of Francesco Cavalli's **Ercole amante**. This spectacular allegorical opera was commissioned by the French court in 1660 to celebrate the marriage of the young Sun King to Maria Theresia of Spain. The ballets were a great success at the time, and Jonathan Lunn's choreography was accordingly prominent in this staging. Concerto Köln, playing on period instruments, was conducted by Baroque specialist Ivor Bolton, who collaborated with one of his regular artistic partners, stage director David Alden. Alden is regarded as one of today's leading opera directors. Paul Steinberg and Constance Hoffman's fanciful decors and costumes were appropriately extravagant. Luca Pisaroni came, saw and conquered as 'Hercules in love', or Louis XIV, and was equally virile in both roles. Veronica Cangemi (Iole), Anna Bonitatibus (Giunone), Jeremy Ovenden (Illo), Anna Maria Panzarella (Deianira), and the Dutch singers Johannette Zomer (Cinzia/Pasitea/Ombra di Clerica) and Wilke te Brummelstroete (Venere/Bellezza) were likewise excellent in the supporting roles. Tim Mead provided a light-hearted note as Paggio. This musically and visually strong production has been issued on DVD.

Ercole amante

9 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/
musical direction
Ivor Bolton
regie/stage direction
David Alden
decor/sets
Paul Steinberg
kostuums/costumes
Constance Hoffman
licht/lighting
Adam Silverman
choreografie/
choreography
Jonathan Lunn

Ercole
Luca Pisaroni
Iole
Veronica Cangemi
Giunone
Anna Bonitatibus
Illo
Jeremy Ovenden
Deianira
Anna Maria Panzarella
Licco
Marlin Miller
Nettuno/Tevere/
Ombra di Eutiro
Umberto Chiummo
La Bellezza/Venere
Wilke te Brummelstroete
Cinzia/Pasitea/
Ombra di Clerica
Johannette Zomer
Mercurio/
Ombra di Laomedonte
Mark Tucker
Paggio/Ombra di Bussiride
Tim Mead

orkest/orchestra
Concerto Köln
koor/chorus
**Koor van
De Nederlandse Opera**
instudering/preparation
Timothy Brown
Martin Wright

Het kalenderjaar 2009 ging voor De Nederlandse Opera van start met een groot artistiek en publiekssucces: een nieuwe productie van Francesco Cavalli's **Ercole amante**. Deze spectaculaire allegorische feestopera was een opdrachtwerk van het Franse hof ter gelegenheid van het huwelijk van de jonge Zonnekoning met de Spaanse prinses Maria Theresia (1660). Destijds oogstten vooral de balletten veel succes; in deze encensering waren die dan ook prominent aanwezig, in een choreografie van Jonathan Lunn. Het op authentieke instrumenten spelende ensemble Concerto Köln werd geleid door barokspecialist Ivor Bolton, die samenwerkte met een van zijn vaste partners, regisseur David Alden. Alden geldt als een van de invloedrijkste operaregisseurs in deze tijd. Toepasselijk uitbundig waren de fantasievolle decors en kostuums van Paul Steinberg en Constance Hoffman. Luca Pisaroni kwam, zag en overwon als 'De verliefde Hercules', oftewel Lodewijk XIV – in beide rollen al even viriel. Zeer gewaardeerd werden ook de bijdragen van Veronica Cangemi (Iole), Anna Bonitatibus (Giunone), Jeremy Ovenden (Illo), Anna Maria Panzarella (Deianira), en van de Nederlandse zangeressen Johannette Zomer (Cinzia/Pasitea/Ombra di Clerica) en Wilke te Brummelstroete (Venere/Bellezza). Als Paggio zorgde Tim Mead voor een vrolijke noot. Inmiddels is de muzikaal én visueel zeer sterke productie op dvd verschenen.

Oogverblindende overdaad in opera Ercole amante

Uitbundige kostumering, inventieve decors, verbluffende theater-techniek met kunst- en vliegwerk – het is er in **Ercole amante** in lang niet geziene en in verbazingwekkend oogverblindende overvloed. [...] David Alden werd gisteravond in het Amsterdamse Muziektheater na de première van zijn nieuwe productie vol pracht en praal onthaald op unaniem bravogeroep [...]

De trouvaille van de encenering van David Alden is de dubbelzinnige wijze waarop de titelrol van Hercules is gekarakteriseerd. Niet alleen is de mythische halfgod tegelijk de Franse Zonnekoning Lodewijk XIV, hij is zelf ook niet de onverslaanbare Hercules die hij voorwendt te zijn. [...] Het is goed dat er zoveel is te zien, want de drieënehalf uur durende voorstelling is een hele zit. Niettemin wordt er door een cast met elf zangers in achttien rollen met verve geacteerd en gezongen. Voor de bariton Luca Pisaroni lijkt de titelrol door Cavalli en Alden op het lijf gecreëerd. Prachtig zingen ook Veronica Cangemi (Iole), Anna Bonitatibus (Giunone), Jeremy Ovenden (Illo) en Anna Maria Panzarella (Deianira). De muziek van Cavalli is van een grote en overrompelende rijkdom: contrastrijk en beeldend, zeer levendig en expressief gespeeld.

– Kasper Jansen, *NRC Handelsblad* (12 januari 2009)

Het weergalozе affiche voor **Ercole amante** treft onmiddellijk doel. Ontwerper Lex Reitsma plakte de bovenhelft van een Lodewijk XIV-schilderij op de onderste helft van een Hercules-torso. Het fantastische beeld vertelt het hele verhaal: de zonnekoning als Hercules, samenkomend in de opera die Francesco in 1660 voor het huwelijk van de Franse vorst componeerde. In de snelle en trendy voorstelling die David Alden in opdracht van De Nederlandse Opera maakte, komt Lodewijk XIV als personage voor, evenals zijn kardinaal Mazarin die Cavalli en zijn opera naar Frankrijk haalde. In hermelijnen mantel zingt Lodewijk de eerste monoloog van Hercules en verkleedt zich ondertussen van vorst tot een blote 'Action Man'-spierbundelpop op plateaüzolen. Leuk gevonden, en ook mooi uitgewerkt door bariton Luca Pisaroni die duidelijk plezier had in zijn uitvergroot personage. Daarbij zong hij ook nog goddelijk. [...] Als Alden pas op de plaats maakt, is het ook meteen aangrijpend mooi, zoals in Deianira's klacht 'Ahi, ch'amarezza' in het tweede bedrijf. Anna Maria Panzarella zingt daar hartverscheurend, evenals in het wonderschone duet met Jeremy Ovenden (Illo) een akte later. Het is de smeltend mooie muziek waar Cavalli het patent op heeft. Dirigent Ivor Bolton haalt daar en elders het maximale uit Concerto Köln en is gedurende de lange avond

een wonderbaarlijke en energieke pleitbezorger van deze vergezeten muziek. [...] Uitstekend het 24-koppige koor, gerekruteerd uit de eigen geleerden.

– Peter van der Lint, *Trouw* (13 januari 2009)

Eine hinreißende Barock-Entdeckung in Amsterdam

Jetzt hat dieses Duo [David Alden und Ivor Bolton] an der Nederlandse Opera in Amsterdam den seit einer CD-Einspielung von 1981 unter Michel Coboz ein Mauerblümchendasein fristenden **Ercole amante** glorios und prachtverliebt szenisch auferstehen lassen. [...] Was allegorisch unverblümt gleichgesetzt wird, ereignet sich auch auf Paul Steinbergs eigentlich simpler, aber in opulenten Tapetenfarben prunkender Bühne. [...] Alden und seine Kostümbildnerin Constance Hoffman entfesseln ein furios anspielungsreiches, diesmal dezent komisches Bildertheater; dazwischen lässt der Choreograf Jonathan Lunn Kardinal Mazarin und den Riesen Atlas, Herkules als Schlangentötendes Riesenbaby und Zerberus als dreiköpfiges Plüschtier gestelzt hüftwackeln. Veredelt wird dieses schöne, vokal exquisit besetzte Spektakel immer wieder von Cavallis begleitenden Rezitativen, die sich, harfenumrauscht und lautenumzirpt, selten arios ausweiten, doch besonders in den wenigen Ensembles emotionalen Tiefgang entwickeln.

– Manuel Brug, *Die Welt* (14 januari 2009)

Zirkus mit Sonnenkönig

Mit viel Ironie und parodistischem Frohsinn bereitet der amerikanische Regisseur die Story als unterhaltsame Histo-Kitsch-Travestie auf. [...] Da haben Juno (die herausragende Anna Bonitatibus) und Deianira (die schnippisch Paroli bietende Anna Maria Panzarella) vokal leichtes Spiel, die Oberhand zu gewinnen. Selbst Frau Venus (suggestiv: Wilke te Brummelstroete) muss die Segel streichen. [...] Ivor Bolton setzte die Musik bravourös unter Strom, er führte das Concerto Köln und das Monteverdi Continuo Ensemble mit Verve und stilsicherem Esprit – in einer auf den großen Saal des Muziektheaters abgestimmten Besetzung.

– Albrecht Thiemann, *Opernwelt* (maart 2009)

I puritani is one of the highlights of the *bel canto* period. The work's theme – the struggle between the Catholics and Puritans in 17th-century England – reflects the popularity of Walter Scott's historical novels at the time the opera was written. Elvira's episodes of madness, where she seems to retreat when there seems to be no other option, are depicted in virtuosic coloratura. There are also emotionally profound moments of desperate sorrow. Conductor Giuliano Carella, an authority on the 19th-century Italian repertoire, made his DNO debut conducting the Netherlands Philharmonic Orchestra. The staging and design team likewise was new to DNO. Director Francisco Negrin delivered a taut staging; Es Devlin's decor subtly and skilfully suggested how blind one can be for reality. Parallel events were ingeniously visualized. The classic love triangle was portrayed by soprano Mariola Cantarero, intense as the mad Elvira, tenor John Osborn/Shalva Mukeria (two performances) as her lover Arturo and baritone Scott Hendricks as his rival Riccardo. The Koor van De Nederlandse Opera was impressive.

I puritani

9 voorstellingen/**performances** in Het Muziektheater Amsterdam/**The Amsterdam Music Theatre**
coproductie met/**co-production with** Greek National Opera en/**and** Grand Théâtre de Genève

muzikale leiding/
musical direction
Giuliano Carella
regie/**stage direction**
Francisco Negrin
decor/**sets**
Es Devlin
kostuums/**costumes**
Louis Désiré
licht/**lighting**
Bruno Poet

Lord Gualtiero Valton
Daniel Borowski
Sir Giorgio
Riccardo Zanellato
Lord Arturo Talbo
John Osborn
Shalva Mukeria
26 februari/**February**
1 maart/**March** 2009
Sir Riccardo Forth
Scott Hendricks
Sir Bruno Robertson
Gregorio Gonzalez
Enrichetta di Francia
Fredrika Brillembourg
Elvira
Mariola Cantarero

orkest/**orchestra**
Nederlands
Philharmonisch Orkest
koor/**chorus**
Koor van
De Nederlandse Opera
instudering/**preparation**
Martin Wright

Een topstuk uit de belcantoperiode is Bellini's **I puritani**. Het gegeven – de strijd tussen katholieken en puriteinen in het 17de-eeuwse Engeland – weerspiegelt de populariteit van de historische romans van Walter Scott in de tijd van het ontstaan van deze opera. Elvira's voorbijgaande aanvallen van waanzin, waartoe ze haar toevlucht lijkt te nemen als ze geen andere uitweg meer weet, worden muzikaal weergegeven in virtuoze coloraturen. Daarnaast is er ontroering in momenten van diepe melancholie. Dirigent Giuliano Carella, specialist in het 19de-eeuwse Italiaanse repertoire, maakte zijn DNO-debuut voor het Nederlands Philharmonisch Orkest. Ook het regie- en ontwerpteam was nieuw voor DNO. Regisseur Francisco Negrin leverde een sterke personenregie af. Het decor van Es Devlin suggereerde op subtiele en verrassende wijze hoe men blind kan zijn voor de werkelijkheid. Ingenieus werden parallelle gebeurtenissen gevisualiseerd. In de hoofdrollen van de klassieke driehoeksverhouding tussen sopraan, tenor en bariton stonden Mariola Cantarero, intens als Elvira in haar waanzin, John Osborn/Shalva Mukeria (twee voorstellingen) als haar geliefde Arturo en Scott Hendricks als zijn rivaal Riccardo. Het Koor van De Nederlandse Opera maakte veel indruk.

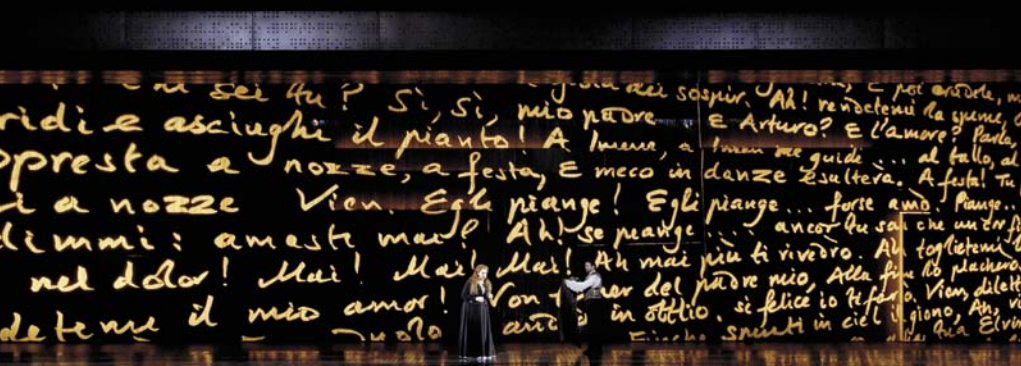

Liefde en waanzin in operadrama

Het verhaal van de vrouw die denkt dat haar geliefde er met een ander vandoor is gegaan en gek wordt van verdriet, bevat nogal wat onwaarschijnlijke details. Maar Francisco Negrin behandelt het in zijn sterke personenregie als een groots drama van Shakespeare en de muziek van Bellini verheft de geschiedenis tot een magisch niveau. De kostuums van Louis Désiré doen historisch aan, terwijl het decor van Es Devlin juist een abstract moderne allure heeft. Telkens wisselende kaders waarbij slechts een deel van het grote toneel is belicht, wekken de indruk van een reeks filmbeelden, totdat in het laatste bedrijf de volle breedte van Het Muziektheater wordt benut. [...] Tijdens de première was [Mariola Cantarero] op haar best in de geconcentreerd en intens gezongen waanzin-scène. Echt belcanto is eerder te vinden bij John Osborn, die de hoge tenorpartij van Arturo met veel gevoel en aplomb voor het voetlicht brengt. Bijzonder geslaagd zijn ook de bijdragen van de bassen Daniel Borowski (Valton) en Riccardo Zanellato (Giorgio). – Eddie Vetter, *De Telegraaf* (6 februari 2009)

Kleurrijke klassieke opera | puritani is prachtige visuele en muzikale belevenis

Als je het doet, doe het dan goed, moeten ze bij De Nederlandse Opera gedacht hebben. De Italiaanse belcantospecialist Giuliano Carella werd naar Amsterdam gehaald, evenals de veelbesproken regisseur Francisco Negrin en een handvol steengoede zangers. Samen vormen ze een *dreamteam* dat Bellini's bekendste opera zowel muzikaal als visueel overtuigend vormgeeft. [...] **I puritani** is een indrukwekkende visuele en muzikale belevenis. Er zijn maar weinig opera's met zulke zware tenorpartijen en het moet worden gezegd: John Osborn is in zijn element als Arturo. Onvergetelijk mooi en droevig was zijn duet uit de derde akte met Mariola Cantarero. Ook Cantarero, vorig jaar te gast in **Lucia di Lammermoor**, leverde een topprestatie met haar lange ijzingwekkende waanzin-scène. Op grandioze wijze balanceerde ze tussen vocale acrobatiek en intens verdriet in de aria 'Vien diletto'. Zo zing je Bellini! Voeg daarbij de geraffineerde passages van het koor en het al even verfijnd spelende orkest – de debuterende Carella liet horen dat Bellini helemaal niet bombastisch hoeft te klinken – en je hebt een productie die elke operaliefhebber gezien en gehoord moet hebben. – Oswin Schneeweisz, *Algemeen Dagblad* (7 februari 2009)

I puritani van De Nederlandse Opera intrigeert van begin tot eind

De decors verbeelden het fort annex gevangenis: er zijn hoge en lage transen waar voortdurend wordt wachtgelopen. Detentiekamers, kapellen en demonstratiezalen zijn op een carrousel ingenieus aan elkaar geschakeld. De met ijzeren platen beklede wanden zijn gevuld met brailleschrift en regelmatig proberen gevangenen en medewerkers geheime boodschappen te ontcijferen. [...] In de laatste akte boeide [John Osborns] geweldige hoogte en dramatisch talent volop. Het was zelfs even of er echte liefde opbloeide tussen hem en zijn tegenspeelster Mariola Cantarero (Elvira). De tweede akte was het 'finest hour' voor de bas Riccardo Zanellato (Sir Giorgio), een indrukwekkende ruige gestalte met een vanzelfsprekende laagte en diepte. Ook de mezzo Frederika Brillembourg overtuigde in de rol van koningsweduwe (Enrichetta di Francia).

– Jurjen Vis, *Financieele Dagblad* (13 februari 2009)

Mariola Cantarero [ist] eine Elvira, die trotz anfänglicher Intonationsprobleme und eines manchmal weit ausschlagenden Vibratos die Wahnsinns-Partie mit Verve durchhält. Sie gestaltet ihre Koloraturen mit instrumentaler Präzision und setzt die Spitzentöne mit durchschlagender Energie. Fredrika Brillembourg als vermeintliche Rivalin Enrichetta di Francia ist neben ihr eine elegante und exquisite Erscheinung, mit ihrem schlanken Mezzo auch stimmlich eine Sympathieträgerin. Das Nederlands Philharmonisch Orkest begleitet die Sänger und den von Martin Wright bestens einstudierten Chor mit optimalem Gespür für agogische Nuancen. Giuliano Carella lässt von der Ouvertüre an die Italianità prickeln. [...] John Osborne besticht mit unbeschwerter Stimme als Lord Arturo vom Einzug in die Festung bis zum letzten Abschied von Elvira. Wie dieser Tenor auf verborgene Winkel seines Herzens hinweist, wie er am Schicksal seiner Königin teilhat und schließlich bei der versetzten Braut Abbitte tut, das alles gelingt auf beglückende Weise.

– Frieder Reininghaus, *Opernwelt* (april 2009)

Like Bellini's **I puritani**, Mozart's **Così fan tutte** offers, alongside sublime music, fodder for psychologists. Do the sisters Fiordiligi and Dorabella really not recognize their fiancés Guglielmo and Ferrando, or are they just playing along? In an exceptional situation – a holiday resort – these four young people experience their first emotional roller-coaster. After this, things between them will never be the same again. In 2006 De Nederlandse Opera made a unique contribution to the Mozart Year: a trilogy consisting of new productions, presented on successive evenings, of **Così fan tutte**, **Don Giovanni** and **Le nozze di Figaro** – the three operas Mozart wrote together with librettist Lorenzo da Ponte. The directing duo Jossi Wieler and Sergio Morabito brought unconventional and controversial stagings, with decors by Barbara Ehnes. In three consecutive seasons, each opera is revived individually. The South African conductor Gérard Korsten made his DNO debut with **Così**. Virginia Tola and Marina Comparato likewise made their successful DNO debuts as Fiordiligi and Dorabella, while Luca Pisaroni (Guglielmo) and Norman Shankle (Ferrando) returned from the original production. Martin Kaaij again offered a humorous touch, accompanying the recitatives on the guitar. CMS Derks Star Busmann sponsored this series of revivals, as well as the Opera-Flirt at the March 27 performance.

Così fan tutte

10 voorstellingen/[performances](#) in Het Muziektheater Amsterdam/[The Amsterdam Music Theatre](#)

muzikale leiding/[musical direction](#)

Gérard Korsten

regie/[stage direction](#)/
[dramaturgie](#)/[dramaturgy](#)

Jossi Wieler

Sergio Morabito

[decor](#)/[sets](#)

Barbara Ehnes

[kostuums](#)/[costumes](#)

Anja Rabes

[licht](#)/[lighting](#)

David Finn

Fiordiligi

Virginia Tola

Dorabella

Marina Comparato

Guglielmo

Luca Pisaroni

Ferrando

Norman Shankle

Despina

Ingela Bohlin

Don Alfonso

Garry Magee

orkest/[orchestra](#)

Nederlands Kamerorkest

koor/[chorus](#)

Koor van De Nederlandse

Opera

[instudering](#)/[preparation](#)

Martin Wright

CMS Derks Star Busmann

Advocaten Notarissen Belastingadviseurs

Evenals Bellini's **I puritani** biedt ook Mozarts **Così fan tutte** behalve sublieme muziek ook voer voor psychologen. Herkennen Fiordiligi en Dorabella hun vermomde verloofden Guglielmo en Ferrando werkelijk niet of spelen de twee zusters het spelletje bewust mee? In een buitengewone situatie – een vakantieverblijf – doen vier jonge mensen hun eerste diepgaande emotionele ervaringen op. Daarna kan niets tussen hen ooit meer zo worden als het was. DNO presenteerde in het Mozart-jaar 2006 de drie opera's die Mozart samen met librettist Lorenzo Da Ponte schreef – **Così fan tutte**, **Don Giovanni** en **Le nozze di Figaro** – op unieke wijze als een trilogie, op drie achtereenvolgende dagen. Het regisseursduo Jossi Wieler en Sergio Morabito zorgde voor onconventionele, veelbesproken enceneringen, in decors van Barbara Ehnes. De werken gaan over drie seizoenen afzonderlijk in reprise. De Zuid-Afrikaanse dirigent Gérard Korsten was met **Così** voor het eerst bij DNO te gast. Virginia Tola en Marina Comparato maakten hun succesvolle DNO-debuten als Fiordiligi en Dorabella, terwijl hun geliefden net als in de eerste voorstellingsreeks werden vertolkt door Luca Pisaroni (Guglielmo) en Norman Shankle (Ferrando). Opmerkelijk was wederom de geestige bijdrage van Martin Kaaij, die de recitatieven op gitaar begeleidde. CMS Derks Star Busmann sponsorde deze reprisereeks, evenals de OperaFlirt bij de voorstelling op 27 maart.

Mozart krijgt van Gérard Korsten alle zuurstof die hij verdient

Mozart aan de Amstel: de aanwinst van De Nederlandse Opera is ditmaal geen sopraan of maankraterkarretje, maar een 48-jarige dirigent. [...] Gérard Korsten doorziet omslagmomenten in aria's als die van de voor haar liefde bezwijkende Fiordiligi, hij snapt het 18de-eeuwse o-lala van serenade achtige tussenspelen, en weet over te schakelen van het prieeltje naar snelle actie. [...] Dat prieeltje is in de oneindig subtiële regie van Jossi Wieler nog steeds een jeugdherberg op draaischijf.
– Roland de Beer, *de Volkskrant* (7 maart 2009)

Mozarts Cosi fan tutte als Grease van de 18de eeuw

Een vakantiecamp aan zee met een overschot aan pubers is de setting van deze **Cosi**. Morabito en Wieler verplaatsten Mozarts speelse drama naar de jaren '60, dus veel petticoats, flowerpower en een bonte avond in Hawaïstijl. Een meesterzet waarmee het regisseursduo Mozarts **Cosi** en passant neerzet als de **Grease** van de 18de eeuw. [...] Gérard Korsten haalt een warme, gloedvolle klank uit het Nederlands Kamerorkest. En met Ingela Bohlin (Despina) en Luca Pisaroni (Guglielmo) als uitschieters leveren de zangers topprestaties.
– Oswin Schneeweisz, *Algemeen Dagblad* (9 maart 2009)

Weer gniffelen met Cosi fan tutte

De Nederlandse Opera brengt deze maand de Mozart/Da Ponte-opera **Cosi fan tutte** in de uitdagende regie van Jossi Wieler en Sergio Morabito. Tweeënhalf jaar geleden een sensatie. Want: geen vermakelijk in rococostijl aangekleed spel met de liefde tussen twee verloofde stellen, maar een voor moderne mensen in alle opzichten herkenbare en lekker realistische lakmoesproef op de liefdestrouw. Nog beter is nu te zien hoe heerlijk geraffineerd deze regie in elkaar zit. Er gaan dan ook regelmatig golfjes van gegrinnik door Het Muziektheater. De ergernis van menigeen aan dirigent Metzmacher is met de komst van de Zuid-Afrikaanse Mozartliefhebber Gérard Korsten verdwenen. Zijn plezier slaat over op het Nederlands Kamerorkest, dat met de gedreven concertmeester Carla Leurs nu naar hartenlust muziek maakt.
– Hans Visser, *Noordhollands Dagblad* (9 maart 2009)

Never before did an opera composer have as much empathy for the tragic fate of his heroine as Verdi in one of the best-loved operas in the repertoire: **La traviata**. The leading female character, Violetta Valéry, was based on a real life courtesan, a cult figure in the Parisian high society. Knowing she will die young of tuberculosis, Violetta decides to enjoy the rest of her life to the maximum. When true love unexpectedly rears its head in the guise of Alfredo, everything seems to take a turn for the better – but she cannot escape her fate. Briefly, there is a glimpse of hope, until death eventually catches up with her. Director Willy Decker is a welcome guest at DNO. His staging of **La traviata**, new to Amsterdam, was one of the highlights of the 2005 Salzburger Festspiele. The theme of 'time running out' was depicted in the decor by a large clock. Paolo Carignani conducted the Netherlands Philharmonic Orchestra. The young Russian soprano Marina Poplavskaya made her triumphant DNO debut, supported by Ismael Jordi as Alfredo Germont and Andrzej Dobber as his stern father Giorgio.

La traviata

10 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/
musical direction

Paolo Carignani

regie/stage direction

Willy Decker

decor/sets

Wolfgang Gussmann

kostuums/costumes

Wolfgang Gussmann

Susana Mendoza

licht/lighting

Hans Toelstede

choreografie/
choreography

Athol Farmer

dramaturgie/dramaturgy

Klaus Bertisch

Violetta Valéry

Marina Poplavskaya

Flora Bervoix

Fredrika Brillembourg

Annina

Diane Pilcher

Alfredo Germont

Ismael Jordi

Giorgio Germont

Andrzej Dobber

Gastone de Létorières

Gregorio Gonzalez

Barone Douphol

Roger Smeets

Marchese d'Obigny

Herman Wallén

Dottore Grenvil

Luigi Roni

Giuseppe

Ruud Fiselier

Commissionario

Jan Polak

Domestico di Flora

Sander Heutinck

Un Cavaliere

Peter Arink

Un Ospite

Athol Farmer

orkest/orchestra

Nederlands

Philharmonisch Orkest

koor/chorus

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering/preparatien

Martin Wright

Nooit eerder had een operacomponist met zoveel inlevingsvermogen de tragische lotgevallen van zijn heldin gevolgd als Verdi in een van de meest geliefde opera's uit het hele repertoire: **La traviata**. Violetta Valéry gaat terug op een bekende courtisane, die ooit een ware cultfiguur was in de Parijse high society. Omdat Violetta weet dat ze vroeg zal sterven aan tuberculose, besluit zij in de tijd die haar nog rest zoveel mogelijk van het leven te genieten. Als de ware liefde zich onverwachts aandient in de persoon van Alfredo, lijkt alles anders te worden, terwijl ze toch niet aan haar lot kan ontsnappen. Ze verliest alleen haar gemoedsrust en krijgt daar uiteindelijk niets voor terug. Heel even lijkt alles nog goed af te lopen maar dan overwint de dood. Regisseur Willy Decker is in Amsterdam een graag geziene gast. Zijn voor DNO nieuwe encensering van **La traviata** was een van de hoogtepunten van de Salzburger Festspiele 2005. Het gegeven van de aflopende tijd werd in het decor uitgedrukt door een grote klok. Paolo Carignani leidde het Nederlands Philharmonisch Orkest. In de titelrol maakte de jonge Russische sopraan Marina Poplavskaya haar bejubelde DNO-debuut, bijgestaan door Ismael Jordi als Alfredo Germont en Andrzej Dobber als diens strenge vader Giorgio.

Marina is hartverscheurend

Een nieuwe ster is geboren en ze heet Marina Poplavskaja. Gisteravond zong ze misschien wel de mooiste Violetta in Verdi's **La traviata** die ooit in een Nederlands operahuis heeft geklonken. [...] Het blijft ongelooflijk knap hoe [Willy] Decker en zijn vaste decorman Wolfgang Gussmann de opera tot zijn absolute kern hebben teruggebracht: zangers en een orkest plus koor. Het enige nadeel van de decoropstelling is dat de halfronde witgrijze achterwand soms voor merkwaardige klankreflecties zorgt. Maar wat kan het schelen als in dat decor Marina Poplavskaja staat, met een stem die vooral in het lage register een unieke kleur heeft, mysterieus als de nacht, terwijl ze in de hogere registers straalt als een meizonnetje. Ze krijgt tegenspel van een goede, maar qua klank wat iele tenor (Ismael Jordi) als haar lief Alfredo en van de indrukwekkende bariton Andrzej Dobber als diens strenge vader. [...] Het duet van Violetta en Germont in de tweede akte is dan ook het hartverscheurende hoogtepunt van deze Amsterdamse **Traviata**. Alleen al voor die ene scène zou je een kaartje moeten kopen.

— Erik Voermans, *Het Parool* (10 april 2009)

Jonge topzangers roeren zich in aangrijpende Traviata

La traviata is de tiende opera die Decker in Amsterdam ensce-neert en bestendigt slechts de ongebroken kwaliteit van de voorafgaande producties [...] De Russische sopraan Marina Poplavskaya (31) maakt deze meisjesachtige Violetta geloofwaardig van begin tot slot. Zij is geen typische belcantosopraan, maar haar stem is virtuoos, rijk en dramatisch. Met tenor Ismael Jordi (34) als Alfredo – aantrekkelijk timbre mét dramatische diepgang – vormt zij een meelevenswaardig liefdesduo. Roerend hoogtepunt is de scène tussen Alfredo en de door Andrzej Dobber eerst ruw-weg autoritair, dan steeds gekwelder gezongen vader Giorgio. De visie van dirigent Carignani sluit aan op die van Decker: in de feestakte schakelt hij scherp en pookt het Nederlands Philharmonisch Orkest hard en fel op. Later groeit de rol van kwetsbaarheid, lyriek en intimiteit.

— Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (10 april 2009)

In de leegte schittert de sopraan

Ze doet het prachtig, Marina Poplavskaja, de Russische sopraan die bij De Nederlandse Opera het sterven aan tuberculose verklinkt in Verdi's **La traviata**. Haar slotscène, met die opflakkering van laatste levenskrachten, is een resumé van wat een sopraan met muzikale en zielkundige intelligentie vermag. [...] Een van Deckers meest consistente operaregies. En op het gebied van consistentie heeft Decker (in **Wozzeck, Werther, Boris Godoe-nov, Don Carlo, Die Soldaten**) toch al weinig steken laten vallen. Leegheid van het bestaan is Deckers refrein. Hoofdrolspelers zet hij telkens neer in een soort uitvergroete isoleercel. Met toezicht, in- en uitloop voor iedereen behalve de centrale figuur. Het is een methode die rolbewuste vocalisten als Poplavskaja in staat stelt boven hun personage uit te stijgen.
– Roland de Beer, *de Volkskrant* (11 april 2009)

Overrompelende Poplavskaja in scherp schurende Traviata

In de dwingende, onontkoombaar scherpe en schurende ensce-nering van Willy Decker, die hij in 2005 voor Salzburg maakte, werd Anna Netrebko overnight een wereldster. In Amsterdam maakte een andere Russin haar debuut als Violetta. En het zou me niet verbazen als voor deze Marina Poplavskaja een vergelijkbare wereldcarrière in het verschiet ligt. Met haar magnifieke, donkergekleurde en wendbare sopraan, en met haar overrompelende aanwezigheid op de Bühne liet deze nieuwe Violetta een diep inkervende indruk achter. Volslagen geloofwaardig probeerde zij op de immense Bühne de tijd voor te blijven, te slim af te zijn. Maar tegen de immense klok met zijn soms razend rond-draaiende wijzers moet zij het afleggen. Dat zij vanaf het begin ten dode opgeschreven is, maakt Decker ingenieus duidelijk. Dirigent Paolo Carignani begeleidde daar en elders met meesterhand, steeds meeademend met de zangers. In het Nederlands Philharmonisch Orkest werd de *tinta* van de partituur perfect uitgesmeerd. Subliem de klarinet op het moment dat Violetta haar Rodolfo een afscheidsbriefje schrijft. Deze Rodolfo kreeg een stem en lijf van Ismael Jordi, een echte *tenore di grazia* met een nasale ping in de stem. Aangeslagen het theater verlaten? Zó vaak overkomt je dat niet. Voor ons stond de tijd even stil.
– Peter van der Lint, *Trouw* (11 april 2009)

As in **La traviata**, time is running out for opera diva Emilia Marty, the main character in **The Makropulos Case**. Thanks to an elixir of eternal youth, she has managed to stay young for three centuries. Unlike Verdi's Violetta, however, Janáček's Emilia has a choice: she can take a new dose of the magic formula and continue living. But is it worth it? She has already seen and done everything. In Ivo van Hove's staging, the countdown to the final bars is shown on a large digital clock. The action takes place on an enormous revolving stage. This production, a reprise from 2002, marked the much-anticipated DNO debut of Yannick Nézet-Séguin, the young chief conductor of the Rotterdam Philharmonic Orchestra. The orchestra's outstanding performance of Janáček's expressive music confirmed all artistic expectations. Cheryl Barker was impressive in the psychologically demanding role of Emilia Marty; her profound interpretation contributed to making this reprise even more intense than the original production.

De zaak Makropulos

9 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/

musical direction

Yannick Nézet-Séguin

regie/stage direction

Ivo van Hove

scenografie/scenography

licht/lighting

Jan Versweyeld

kostuums/costumes

A.F. Vandevorst

dramaturgie/dramaturgy

Janine Brogt

Klaus Bertisch

Emilia Marty

Cheryl Barker

Albert Gregor

Raymond Very

Vitek

Guy de Mey

Kristina

Marisca Mulder

Jaroslav Prus

Dale Duesing

Janek

Andrew Tortise

Kolenatý

François Le Roux

Een toneelknecht/

A stage technician

Tom Haenen

Een werkster/

A cleaning woman

Annett Andriesen

Hauk-Sendorf

Graham Clark

Een kamermeisje/

A chamber maid

Bernadette ter Heyne

orkest/orchestra

Rotterdam

Philharmonisch Orkest

koor/chorus

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering/preparation

Martin Wright

Evenals in **La traviata** loopt ook in **De zaak Makropulos** de tijd af voor de hoofdpersoon, de operadiva Emilia Marty. Dankzij een levenselixer is deze drie eeuwen lang jong gebleven. In tegenstelling tot Verdi's Violetta heeft Janáčeks heldin een vrije keuze: ze kan het wondermiddel nogmaals innemen en doorgaan met leven. Maar is dat wel de moeite waard voor iemand die alles al meermalen heeft meegemaakt? In de encensering van Ivo van Hove werd de verstrikende tijd gevisualiseerd door een grote digitale klok, die achteruit liep. De hele handeling speelde zich af op een grote draaischijf. Met veel belangstelling werd uitgekeken naar het DNO-debuut van Yannick Nézet-Séguin, de nieuwe, jonge chef-dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, dat deze reprise begeleidde. De hooggespannen verwachtingen werden zonder meer bewaarheid door het zeer hoge niveau waarop dit ensemble Janáčeks expressieve muziek speelde. Cheryl Barker vertolkte op indrukwekkende wijze de vooral psychologisch zeer moeilijke rol van Emilia Marty; mede daardoor werd de reprise nóg intenser dan de eerste voorstellingsreeks in 2002.

Makropulos is nu nog intenser

In de reprise van **De zaak Makropulos** kwam Nézet-Séguin gisteravond met zijn Rotterdamse orkest tot een indrukwekkende vertolking, die alle soorten expressiviteit in Janáček's lastige collageachtige partituur uit 1926 tot klinken bracht. Hij vult de muziek met een niet aflatende stroom van leven, lyriek, dramatiek en melancholieke tragiek. [...] De pauzeloze voorstelling vol tijdssymboliek van regisseur Ivo van Hove en scenograaf Jan Versweyveld uit 2002 leek als geheel nu nog intenser dan destijds. Dat ligt vooral aan de nieuwe, fenomenale hoofdrolvertolkster Cheryl Barker. Zij toont zich hier op fascinerende wijze als een obsessief onafhankelijke vrouw en ze zingt met een heftige gepassioneerdeheid, steeds op de top van haar kunnen. Daaromheen zingt een uitstekende cast, eveneens deels nieuw, zoals de tenoren Raymond Very (Albert Gregor), en Guy de Mey (Vítek).

– Kasper Jansen, *NRC Handelsblad* (19 mei 2009)

Cheryl Barker is een stralend middelpunt in Makropulos

De hoofdrol werd gezongen door de Australische sopraan Cheryl Barker, de intense sopraan die al eerder 'Madama Butterfly' bij DNO deed. Barker klonk maandag niet alleen stralend in het hoge register en krachtig in Janáček's laagte, ook haar ononderbroken aanwezigheid op de Bühne leek haar fysiek weinig te doen. Tot aan de hemelvaart van haar personage Emilia Marty aan het einde bleef ze het middelpunt van alle handelingen, en cirkelden de andere personages en de zichtbaar verstrikkende tijd rond haar heen. Yannick Nézet-Séguin, sinds dit seizoen chef-dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, had maandag met dat orkest zijn debuut bij DNO. En wat voor debuut. De rusteloze keten van monologen, dialogen en verhalen werden onder Nézet-Séguin spannende metamorfoses – van instrumentale kleur, van gemoedstoestanden en van heftige expressie. [...] Waar het lijf van Emilia Marty steeds kouder werd, leek de orkestmuziek steeds warmer te worden en te ontdooien met haar karakter. Tot Nézet-Séguin en Barker in het slot-arioso uiteindelijk dramatisch samenvielen in een laatste golf. Na zeven jaar was de ingetogen regie van Van Hove sterk overeind gebleven, als contrast bij de woelige muziek van Janáček en de ingewikkeld verknoopte plot [...] Van Hoves toneelachtige personenregie gaf een mooie stuwung aan het libretto, naar een blijspel van Karel Čapek. Naast Barker viel de Amerikaanse tenor Raymond Very (DNO-debuut) op door zijn geloofwaardig neergezette onderdanige vertwijfeling. De stralende sopraan Marisca Mulder liet haar personage

Kristina groeien, van schutterende bakvis naar volwassen vrouw. Van de 'oude' cast was Dale Duesing een zelfverzekerde Jaroslav Prus en was tenor Graham Clark overdonderend in zijn tragikomische rol van voormalig minnaar Hauk.
– Anthony Fiumara, *Trouw* (20 mei 2009)

De zaak Makropulos flitst, schuurt en gromt

In de regie van Ivo van Hove gaat een ijzige kou uit van het toneelbeeld waarin de personages een buitengewoon ingewikkelde rechtszaak proberen op te lossen. Jan Versweyveld maakte het fantastische decor: een kale houten vlakke met draaiende ringen. [...] Nagenoeg iedereen vliegt de onuitstaanbare Marty naar de keel. De zangeres wordt vertolkt door de sopraan Cheryl Barker. Haar stem is krachtig en scherp, net als haar acteerwerk. [...] Als baron Prus geeft Dale Duesing opnieuw acte de présence met een sonore en evenwichtige bariton. Marisca Mulder is verleidelijk als onvoorwaardelijke fan van het hoofdpersonage. [...] Twee bedrijven lang flitst, schuurt en gromt Janáčeks collagemuziek. [...] Dirigeerde Edo de Waart zeven jaar geleden het Radio Filharmonisch Orkest, nu maakt Yannick Nézet-Séguin zijn debuut in Het Muziektheater. Hij staat er als chef van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Met gedragen spel in vooral het eerste en derde bedrijf legt het gezelschap een flinke bodem voor de zangers.
– Frederike Berntsen, *De Telegraaf* (22 mei 2009)

For his fourth opera, the Dutch composer Rob Zuidam chose, for the first time, a libretto in his own language. He was inspired by the musical and theatrical language of Joost van den Vondel's drama **Adam in Ballingschap (Adam in Exile)**. Zuidam puts less emphasis on the appearance of evil in the world than on the birth of human awareness, and from it, civilization. Both would have been unthinkable without Eve biting the apple and mankind's subsequent banishment from paradise. Reinbert de Leeuw (who earlier conducted Zuidam's **Rage d'amours** at DNO) led the Radio Chamber Philharmonic. Director Guy Cassiers is also well acquainted with Zuidam's work, having directed **Rage d'amours**. The cast likewise had a strongly Dutch tint: Thomas Oliemans sang the title role; Eve was sung by the American-born Claron McFadden, who has played a vital role in Dutch music for many years and is a frequent and welcome guest at DNO. The remaining roles were taken by Harry Peeters, Huub Claessens, Jeroen de Vaal, Helena Rasker, Lenneke Ruiten, Roger Smeets and Maarten Engeltjes (DNO debut). The world premiere in the Amsterdam Stadsschouwburg was a co-production with the Holland Festival.

Adam in Ballingschap

6 voorstellingen / **performances** in Stadsschouwburg Amsterdam
coproductie met het / **co-production with the** Holland Festival

muzikale leiding /
musical direction
Reinbert de Leeuw
regie / **stage direction**
Guy Cassiers
video / **video**
Arjen Klerkx
kostuums / **costumes**
Tim van Steenberg
licht / **lighting**
Enrico Bagnoli
dramaturgie / **dramaturgy**
Corien Baart

Adam
Thomas Oliemans
Eva
Claron McFadden
Belial
Jeroen de Vaal
Asmodé
Roger Smeets
Lucifer
Huub Claessens
Gabriël
Lenneke Ruiten
Rafaël
Maarten Engeltjes
Michaël
Helena Rasker
Uriël
Harry Peeters

orkest / **orchestra**
Radio Kamer Filharmonie
koor / **chorus**
Vocaal ensemble
instudering / **preparation**
Martin Wright

In zijn vierde opera gebruikte de Nederlandse componist Rob Zuidam voor het eerst een operatekst in zijn moedertaal. Het gelijknamige toneelstuk van Vondel diende hem als basis, waarbij de muzikale en sterk theatrale taal veel inspiratie opleverde. Zuidam legt in zijn opera minder de nadruk op de komst van het kwaad in de wereld dan op de geboorte van het menselijk bewustzijn en daarmee van de beschaving. Beide zouden ondenkbaar geweest zijn zonder Eva's beet in de appel en de verbanning van de mens uit het paradijs! Reinbert de Leeuw dirigeerde de Radio Kamer Filharmonie, nadat hij eerder bij DNO Zuidams **Rage d'amours** leidde. Ook regisseur Guy Cassiers had al een band met Zuidams werk: hij enceneerde **Rage d'amours**. Wat de zangersbezetting betrof, was **Adam in Ballingschap** eveneens een Nederlandse aangelegenheid: Thomas Oliemans zong de titelrol, terwijl Claron McFadden (Eva) weliswaar van Amerikaanse oorsprong is maar al vele jaren in Nederland woont en een belangrijke figuur in de vaderlandse muziekwereld is. Zij was vele malen bij DNO te gast. Verder werd meegewerkt door Harry Peeters, Huub Claessens, Jeroen de Vaal, Helena Rasker, Lenneke Ruiten, Roger Smeets en Maarten Engeltjes (DNO-debuut). De wereldpremière in de Stadsschouwburg Amsterdam was een coproductie met het Holland Festival.

Die Tristesse nach dem Apfelmess

Tatsächlich hat der 1964 geborene Komponist Rob Zuidam für sein neues Stück **Adam in Ballingschap** [...] einen halbwegs bibeltreuen Theatertext des Dramatikers Joost van den Vondel ebenso ernsthaft wie traditionsausschlachtend vertont. Mal klingt das nach luftigem Barock, mal nach spätem Richard Strauss. Mächtige Tuttischreie wummern aus dem Graben, es klopft und stampft wie von Orff. Nur, wen Eva, sensationell interpretiert von Claron McFadden, ihre Koloraturen zwischen Himmel und Hölle schmettert, versickert Zuidams Zitatencollage, und man hört plötzlich: richtig gute, unter die Haut gehende Musik. Alles dreht sich um Eva. [...] Für die Bühne erfand Regisseur Guy Cassiers eine leicht surreale Filmlandschaft mit sattem Grün fürs Paradies, rotem Geflacker für die höllischen Visionen sowie allerlei abstrakten Formen. [...] Und kommt dann auch noch ein kommentierender Engelschor in nobler Robe dazu, wird aus dieser Oper vollends ein altertümliches Oratorium, von der Radio Kamer Filharmonie unter Reinbert de Leeuw recht ordentlich zum Leben erweckt.

– Jörn Florian Fuchs, *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung* (7 juni 2009)

Adam en Eva in een muziekparadijs

Zuidam, gezegend met een flinke fantasie, heeft flink uitgepakt. [...] Niet dat het van meezinger naar meezinger gaat, maar wel trekt de halve muziekgeschiedenis voorbij in stijlцитaten en andere verwijzingen. De muziek gedraagt zich bijna kameleon-tischer dan een kameleon. Zuidams onovertroffen orkestratie-kunst, romantisch georiënteerd door een gerichtheid op sfeer, voorziet de zangstemmen van kleding en schoeisel. In de orkest-bak speelt de Radio Kamer Filharmonie op hoog niveau onder leiding van Reinbert de Leeuw. [...] Prachtig zoals de muziek met de mond vol tanden komt te staan wanneer Eva de appel binnen handbereik krijgt. Dan mag Claron McFadden haar hoogste troeven uitspelen als lyrische sopraan. [...] Ter contrast dient zich een vol baritongeluid aan van Thomas Oliemans (Adam). Ook voor de overige rollen heeft Zuidam karakteristieke noten geschreven die de desbetreffende zangers als gegoten zitten.

– Thiemo Wind, *De Telegraaf* (8 juni 2009)

Mit dem Gestus des Aufklärers ersetzte Vondel die Schlange durch den Dämonen Belial, der zusammen mit Luzifer den Aufstand gegen den „schepper“ (Schöpfer) probt, unterliegt und vom Reich der Finsternis aus auf Rache sinnt. Ein Lehrstück, das den Konflikt zwischen Lust und Pflicht verhandelt. Für Eva, dargestellt von der virtuoson Sopranistin Claron McFadden, schrieb Zuidam eine Partie mit großen Ariosi und Koloraturen, die viele Facetten der hohen (und höchsten) Stimmlage ausreizt [...] Eva beherrscht den von Skrupeln geplagten Adam: Thomas Oliemans gibt den Stammvater der Menschheit als rechten Softy. Keck bestreitet der Tenor Jeroen de Vaal die Rolle des Belial, der sich mit einer Volksliedhaften Auftrittsmelodie in Szene setzt, die einer Operette vor hundert Jahren als Highlight gedient haben könnte. Dergleichen kann nicht jeder schreiben, es erfordert solides Handwerk. Auch die guten Engel sangen sich schön, sicher geführt von Reinbert de Leeuw, durch lauter Formeln wohlklingender (Neo)-Tonalität.
– Frieder Reininghaus, *Opernwelt* (augustus 2009)

The music, flitting promiscuously but cleverly between serialism, minimalism (particularly in the heavenly choral interjections) and a wide variety of pop idioms (from calypso to rock), keeps things lively and interesting. It was carefully performed by the Radio Kamer Filharmonie under Reinbert de Leeuw. The quality of the singing was consistently high. As Lucifer, Huub Claessens revelled in the Stygian colours of his rich bass voice. Claron McFadden did Eve proud, handling a tessitura tougher than that of Berg's Lulu with stunning ease. As cliché would have it, the Devil got the best tune, delivered while chaperoning Eve to sin. But it was Eve who got the best musical moment as she was tempted to distraction by the fateful apple, McFadden coolly letting loose the noise of a dying wasp in a stop-start fusillade of mad trills and coloratura. [...] In a world in which directors and designers seem intent on building visual and aesthetic impediments to dramatic flow, Guy Cassiers's set seemed to buck the trend. Ever-changing, filmed etchings, paintings and abstract crystallizations, projected onto a giant white cast of a man's back, offered a visual narrative that breathed life into the drama.
– Igor Toronyi-Lalic, *Opera* (oktober 2009)

DNO concluded its 2008 2009 season with one of the most successful operas of all time: Bizet's **Carmen**. The hot-blooded world of provocative, libertine gypsy women and macho soldiers and bullfighters has always had an irresistible appeal for opera lovers. Marc Albrecht, who will take up the post of chief conductor of De Nederlandse Opera and the Netherlands Philharmonic Orchestra/Netherlands Chamber Orchestra in the 2011 2012 season, conducted the Royal Concertgebouw Orchestra. In director Robert Carsen's scenic concept, the final act takes place in an arena with grandstands, underlining the parallel between a bullfight – ending with the killing of the bull – and Carmen's dramatic end. The 'spectators' in the arena (400 extras) have come to witness her death and demand her blood. The young Bulgarian soprano Nadia Krasteva made her successful DNO debut in the title role. Don José and Escamillo, the two men vying for Carmen's favours, were sung by Yonghoon Lee and Kyle Ketelsen (DNO debut for both). There was a massive turnout on 25 June, a warm summer evening, for the large-screen simulcast in Amsterdam's Oosterpark. The opera was also broadcasted live on television.

Carmen

9 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre
in het kader van het/as part of the Holland Festival

muzikale leiding/
musical direction

Marc Albrecht
regie/stage direction
Robert Carsen
decor/sets
Michael Levine
kostuums/costumes
Falk Bauer
licht/lighting
Robert Carsen
Peter van Praet
choreografie/
choreography
Marco Berriel

Don José
Yonghoon Lee
Escamillo
Kyle Ketelsen
Le Dancaïre
Roberto Accurso
Le Remendado
Marcel Reijmans
Zuniga
Nicolas Testé
Moralès
Igor Gnidi
Carmen
Nadia Krasteva
Micaëla
Genia Kühmeier

Frasquita
Renate Arends
Mercédès
Nora Sourouzian
Un officier
Ian Spencer
Une spectatrice
Marieke Reuten
Un marchand
Wim-Jan van Deuveren
Un spectateur
Leo Geers
Lilas Pastia
Rudi Delhem

orkest/orchestra
**Koninklijk
Concertgebouworkest**
koor/chorus
**Koor van
De Nederlandse Opera**
instudering/preparation
Martin Wright

DNO sloot het seizoen 2008 2009 af met een van de grootste operasuccessen van alle tijden: Bizets **Carmen**. De bronstige wereld van uitdagende, vrijgevochten zigeunerinnen en stoere militairen en stierenvechters oefent op het publiek een sterke fascinatie uit. Voor het Koninklijk Concertgebouworkest stond Marc Albrecht, die met ingang van seizoen 2011 2012 de chef-dirigent van De Nederlandse Opera en het Nederlands Philharmonisch Orkest/Nederlands Kamerorkest zal zijn. In het scenische concept van regisseur Robert Carsen wordt het decor voor de slotakte gevormd door een arena met een tribune. Hiermee wordt het verband gelegd tussen het stierengevecht – dat dient te eindigen met de dood van het beest – en het dramatische einde van Carmen. Het 'publiek' in de arena (400 figuranten) kwam voor het spektakel van haar dood en wilde haar bloed zien vloeien. In de titelrol maakte de jonge Bulgaarse mezzosopraan Nadia Krasteva haar zeer geslaagde DNO-debuut. Don José en Escamillo – de twee mannen die naar Carmens gunsten dingen – werden vertolkt door Yonghoon Lee en Kyle Ketelsen (beiden eveneens DNO- debut). In het Oosterpark kon men op 25 juni een voorstelling live volgen op grootscherm, een kans die velen zich op die mooie zomeravond niet lieten ontgaan. De opera was tevens live te zien op televisie.

Het beest moet dood en dat is Carmen zelf

Met zo veel talent op, onder en achter het podium kan het niet mis. In de bak zat het Concertgebouworkest en op het podium stond een handvol toptalent en het wederom uitstekend functionerende Koor van De Nederlandse Opera. En dan waren er natuurlijk nog een paar honderd figuranten die de regisseur liet opdraven als publiek voor het stierengevecht. [...] Carsen speelt een inventief spel: midden in die arena, opgehitst door het publiek, vechten namelijk Carmen en Don José hun finale gevecht. Het beest moet dood en dat beest is geen stier, maar Carmen zelf. [...] Carsens **Carmen** is het cliché ontstegen, maar heeft niets aan geloofwaardigheid verloren. De Bulgarse mezzo Nadia Krasteva maakte een subliem debuut in de hoofdrol. Liederlijk en vilein was haar Carmen, met wat een overrompend mooie stem! Niet minder indrukwekkend waren de prestaties van Yonghoon Lee – die een kwetsbare Don José neerzette – en het koor dat er in deze opera flink op los mag zingen. Voeg daarbij de gloedvolle klank van het Koninklijk Concertgebouworkest, onder leiding van Marc Albrecht, en je hebt een **Carmen** die kan wedijveren met de beste producties op de internationale podia. – Oswin Schneeweisz, *Algemeen Dagblad* (18 juni 2009)

Dirigent Marc Albrecht en het Koninklijk Concertgebouworkest zijn een gelukkige combinatie. Er stegen vaak prachtige fluisterzachte akkoorden op uit de orkestbak, zoals je ze maar zelden hoort. Ook het tegendeel kwam voor: zulke stevig snijdende sforzati hebben lang niet in Het Muziektheater geklonken. Carmen zelf (Nadia Krasteva) is gelukkig gecast. Een mooi gestroomlijnde stem, zo diep dat je nauwelijks gelooft met een mezzo te maken te hebben. [...] De meer ingetogen Micaëla (Genia Kühmeier), in alles haar tegenspeelster, zet zo'n gaaf personage met bijpassend geluid neer dat ze grote sympathie wekt. Don José (Yonghoon Lee) heeft moeite het jongensachtige imago van zich af te schudden en zich te positioneren als een voor Carmen werkelijk interessante partij. [...] Met de akte groeide hij en triomfeerde uiteindelijk. [...] Hulde aan de regisseur, de decorontwerper en de belichter. Hoe hou je een opera meer dan drie uur spannend, terwijl het toneelbeeld eigenlijk niet verandert? Het is immers voortdurend een en dezelfde grote arena met ongeveer 500 rode zitplaatsen. Op de voorgrond in de eerste akte een open zandbak – het strijdperk – die in de laatste akte omgetoverd is tot een gesloten vechtbak. Een wat pover armemansdecor op het eerste gezicht, maar toch helemaal op zijn plaats voor een arme volksbuurt in Sevilla. In de tweede akte was de helft van de stoeltjes gesloopt en oogde het decor als

een voetbalstadion na een veldslag tussen supporters. De belichting had alle kleuren weggezogen en de zwart- en grijs-tinten overheersten. Hier en daar warmden groepjes bedelaars zich aan vuurtjes. De arena was in niets meer te herkennen en herschape in een vuilnisbelt. Huiveringwekkend mooi.
– Jurjen Vis, *Financieele Dagblad* (19 juni 2009)

En fait, toute la mise en scène est tournée vers ce dernier tableau, magistralement réalisé et qui restera gravé dans les mémoires. [...] Don José est le frêle Yonghoon Lee, jeune ténor coréen à la voix puissante qu'il sait manier avec nuances. [...] Les chœurs préparés par Martin Wright fournissent un excellent travail de cohésion. L'Orchestre du Concertgebouw est placé sous la direction de Marc Albrecht qui lui imprime des tempos vifs et de superbes sonorités, tout en révélant des détails insoupçonnés, le sens analytique l'emportant parfois sur l'intensité dramatique.
– Jean Lucas, *La Voix du Luxembourg* (2 juli 2009)

Feinste Nuancen, souverän modelliert. Und doch schwingt der Drive der Bizet'schen Hit-Nummern ungebremst aus. Die bukolischen Klänge zu Beginn der Schmugglerszene hoch in den Bergen zum Beispiel sind von erlesener Delikatesse. Selbst das emotional explodierende, heftige Ende kommt gestochen scharf, ohne jede grelle Dramatik. [...] Marc Albrecht entlockt dem Koninklijk Concertgebouworkest eine elegante, sehr genaue Interpretation der berühmtesten **Carmen**-Musik. Die Partie des in Liebe, dann in Eifersucht und schließlich in Verzweiflung fallenden Sergeanten Don José singt Yonghoon Lee mit leicht geführter Tenorstimme. Nadia Krasteva [...] besticht mit dem leicht verruchten Mezzo-Timbre einer Frau, die das Leben schon früh kennengelernt hat. Kyle Ketelsen gibt den Escamillo als genau jenen narzisstischen Selbstdarsteller, der er nun einmal bei Bizet ist (auch hier fällt die ironische Brechung der Figur ins Auge). Genia Kühmeier steigt als biedere, wonnepropere Salzburger Micaëla-Ländlerin ins gesellschaftliche Tiefland. Michael Levine hat eine Stierkampf-arena mit vielen Plastikschalensitzen gebaut. [...] In der am Ende hell erleuchteten Arena feiert vor knapp vierhundert Statisten (!) der nun mit Carmen verbundene Escamillo seinen Triumph. Robert Carsen hat das Stück ohne übertriebene Schärfe, aber auch ohne Sentimentalität in Szene gesetzt, alles ist brillant austariert.
– Frieder Reininghaus, *Opernwelt* (augustus 2009)

Fromental Halévy's **La Juive** was a strong opening for the 2009 2010 season: a pure *grand opéra* with all the trappings: a historical subject, large-scale scenes, rich choreography, a major part for the chorus and impressive soloists. Artistic director Pierre Audi's staging did justice to all these traditional aspects, while at the same time being modern and timeless. Audi chose for a stylized solution to the gruesome ending. The theme – religious conflict between the Jews and the Christians – is especially fitting in light of the explosive political situations threatening today's world. This production, new to Amsterdam, was staged in 2007 at the Opéra National de Paris. Conductor Carlo Rizzi is a welcome guest at DNO. Not only is he an audience favourite, but he has an excellent rapport with the Koor van De Nederlandse Opera and the Netherlands Philharmonic Orchestra. The cast of **La Juive** included Angeles Blancas Gulin (DNO debut) as the betrayed woman Rachel, John Osborn as her lover Léopold and Dennis O'Neill as her adoptive father Éléazar, the renowned French soprano Annick Massis (DNO debut) as her rival Eudoxie and Alastair Miles as her real father Brogni.

La Juive

8 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre
coproductie met de/coproductie with the Opéra National de Paris

muzikale leiding/
musical direction
Carlo Rizzi
regie/stage direction
Pierre Audi
decor/sets
George Tsybin
kostuums/costumes
Dagmar Niefind
licht/lighting
Jean Kalman
choreografie/
choreography
Amir Hosseinpour
dramaturgie/dramaturgy
Willem Bruls

Rachel
Angeles Blancas Gulín
Le Juif Éléazar
Dennis O'Neill
Léopold
John Osborn
La Princesse Eudoxie
Annick Massis
Le Cardinal
Jean-François de Brogni
Alastair Miles
Ruggiero
André Heyboer
Albert
Edwin Crossley-Mercer
Le Crieur
Martijn Cornet
Un Officier de l'Empereur
Bert Visser
Deux hommes du peuple
Peter Arink
Harry Teeuwen
Un bourreau
Martin Vijgenboom

orkest/orchestra
Nederlands
Philharmonisch Orkest
koor/chorus
Koor van
De Nederlandse Opera
instudering/preparation
Martin Wright

Een krachtige opening van het seizoen 2009 2010 was Fromental Halévy's **La Juive**, een onvervalste *grand opéra*, met alles wat daarbij hoort: een historisch onderwerp, grootse optochten, een rijke choreografie, een groot aandeel voor het koor en indrukwekkende solisten. Aan al deze aspecten werd in de regie van artistiek directeur Pierre Audi op overtuigende wijze recht gedaan, terwijl zijn encenering tegelijk als modern-tijdloos mag worden betiteld. Audi had voor het gruwelijke einde een gestileerde oplossing gekozen. Het thema – religieuze haat, hier tussen joden en christenen – ligt tegenwoordig extra gevoelig, gezien de explosieve situatie in onze wereld. Deze voor Amsterdam nieuwe productie was in 2007 te zien bij de Opéra National de Paris. Dirigent Carlo Rizzi is een graag geziene DNO-gast, niet alleen zeer geliefd bij het publiek, maar ook bij het Koor van De Nederlandse Opera en het Nederlands Philharmonisch Orkest. Bij de zangers troffen we onder anderen Angeles Blancas Gulín (DNO-debuut) aan als de door haar minnaar Léopold (John Osborn) én door haar pleegvader Éléazar (Dennis O'Neill) bedrogen Rachel, naast de beroemde Franse sopraan Annick Massis (DNO-debuut) als haar rivale Eudoxie en Alastair Miles als haar echte vader Brogni.

Intieme regie, grootse zang en designdecors in La Juive

Het licht is als een extra personage. Rood gloeien de kooltjes waarop de joodse Rachel en Éléazar als kettters worden verbrand, overdadig goud licht geeft de keizerlijke/katholieke praalscène een dubieus karakter. [...] Rachel houdt het met smidsmaatje Samuel (lenig gezongen door John Osborn), die een getrouwde katholieke prins is. [...] Vocaal berust de kracht van **La Juive** op drie pijlers: de berucht imponerende rollen van Rachel en Éléazar, de overdaad aan prachtige ensembles en de vele, door het Koor van De Nederlandse Opera voorbeeldig strak gezongen (én gechoreografeerde) koorscènes van verdiaanse allure. Tenor Dennis O'Neill kwam stroef op gang, maar groeide uit tot een reliëfrijke Éléazar: roerend en indrukwekkend. Bas Alastair Miles (Brogni) mist gezag in de laagste stemregisters, maar compenseert dat met présence. Annick Massis is stralend als de christelijke Eudoxie, naast de veel minder angelieke, dwingend zingende Angeles Blancas Gulín met haar karakteristieke timbre. Zij maken, met dank aan Audi's subtiele personenregie, dat **La Juive** vooral in de intieme details een *grand opera* met actuele betekenis is.

— Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (5 september 2009)

Imposante productie van grootse opera

Het decor van George Tsybin is buitengewoon imposant: een draaibare en in hoogte verstelbare constructie van buizen en metalen trappen, die nu eens aan een kathedraal of een piramide, dan weer aan de voet van de Eiffeltoren doet denken. In de suggestieve belichting van Jean Kalman vormt het een tot de verbeelding sprekende entourage voor het verhaal dat zich in 1414 afspeelt. [...] Hoewel de kostuums van Dagmar Niefind grotendeels zijn geactualiseerd, legt Pierre Audi in zijn uitgekende regie niet het accent op de politieke aspecten en het antisemitisme in dit nog altijd actuele multiculturele drama. [...] Zo geeft hij maximaal reliëf aan de persoonlijke tragiek van de figuren en houdt hij vier uur en twintig minuten lang de aandacht gevangen met een volmaakte integratie van dynamische en statische elementen. Dat is ook te danken aan de muzikale leiding van Carlo Rizzi, die de uiteenlopende stijlen van Halévy samenvoegt als in een veelkleurig mozaïek. [...] Angeles Blancas Gulín (Rachel) heeft een buitengewone stem, die zij forceert om drama en volume te creëren. Dit gaat ten koste van intonatie en toonkwaliteit, even zenuwslopend als aandoenlijk. Dennis O'Neill (Éléazar) worstelt met zijn loodzware partij. Hij oogst veel succes met de aria 'Rachel, quand du Seigneur' [...] Zonder meer de hoogste kwaliteit bieden de tenor John Osborn (prins

Léopold) met zijn ontroerend fraaie 'voix mixte' in de hoogste regionen, en Annick Massis (prinses Eudoxie), die met parende coloraturen in vocaal raffinement het tegendeel is van Gulín. [...] Al met al een topprestatie van De Nederlandse Opera, die het nieuwe seizoen niet beter had kunnen beginnen.
– Eddie Vetter, *De Telegraaf* (7 september 2009)

La Juive van Pierre Audi is op elk vlak een triomf

In de buitengewoon prachtige productie bij De Nederlandse Opera, in een encensering van Pierre Audi (een van de hoogtepunten in zijn oeuvre) wordt aan de antisemitische tendensen in het werk niet voorbijgegaan, maar ook de diepe christenhaat van de Joodse goudsmid Éléazar blijft niet onbelicht. Daarmee is deze **La Juive** een pijnlijk actuele schets van religieuze ondraagzaamheid. [...] Als operaproductie is deze **La Juive** op elk vlak een triomf. [...] In de bak speelt het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Carlo Rizzi zeer fraai en op het podium zingt het Koor van DNO op een uniek niveau. Ook de vocale bezetting is sterk.

– Erik Voermans, *Het Parool* (7 september 2009)

George Tsypin ontwierp machtige, tijdloze buizenconstructies die door een uitgekiende belichting (Jean Kalman) van een donker plein in een gouden kathedraal en van een bescheiden kelderwoning in een gevangenis en een brandstapel kunnen veranderen. In die constructie plaatst Pierre Audi het koor als een massief blok zwartgeklede, strenge religieuzen. [...] Wat Audi, zichzelf getrouw, vooral doet, is dat hij alle personages in hun verscheurdheid en daardoor in hun menselijkheid laat zien. De opera wordt er tegelijkertijd helder en soms aangrijpend van. Éléazar (Dennis O'Neill) is gewoon een oudere man, een vader met een keppeltje op, die niet weet wat goed is voor zijn dochter. Rachel (Angeles Blancas Gulin) lijkt een wat ouder geworden, om haar lot vertwijfelde Anne Frank en ook kardinaal Brogni (Alastair Miles) wordt verscheurd door twijfel en wanhoop.

– Max Arian, *Groene Amsterdammer* (11 september 2009)

What was the most decisive moment in your life? This is the central theme of **After Life**. Deceased persons must answer this question before being allowed to proceed to the hereafter. Michel van der Aa's opera, based on the film by the same name by Hirokazu Kore-Eda and directed by Van der Aa himself, was premiered in 2006 in the Muziekgebouw aan 't IJ. A remarkable aspect of the work is the combination of live action and film, and live music with electronics. The revival in The Amsterdam Music Theatre was a revised version, specially adapted for this venue. The result is more concise and taut. Otto Tausk again conducted the recently-merged Asko|Schönberg, the Netherlands' unchallenged leader in the performance of contemporary repertoire. The cast, with the exception of the removal of two roles, was identical to the world premiere: Roderick Williams as Aiden, Richard Suart as Mr. Walter, Yvette Bonner as Sarah, Margriet van Reisen as Ilana, Claron McFadden as Chief and Helena Rasker as Bryna Pullman.

After Life

5 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/
musical direction
Otto Tausk
regie/stage direction
Michel van der Aa
decor/sets
Dries Verhoeven
kostuums/costumes
Robby Duiveman
licht/lighting
Floriaan Ganzevoort
videotechniek/
video technique
Peter Wilms
geluid/sound
Clare Gallagher
dramaturgie/dramaturgy
Klaus Bertisch

Aiden
Roderick Williams
Mr. Walter
Richard Suart
Sarah
Yvette Bonner
Ilana
Margriet van Reisen
Chief
Claron McFadden
Bryna Pullman
Helena Rasker

orkest/orchestra
Asko|Schönberg

Wat was het meest beslissende moment in je leven? Deze vraag staat centraal in **After Life**. Voordat deze naar behoren is beantwoord, kunnen gestorvenen niet verder op hun tocht naar het hiernamaals. Michel van der Aas opera, gebaseerd op de gelijknamige film van Hirokazu Kore-Eda, ging in 2006 in wereldpremière in het Muziekgebouw aan 't IJ. De componist verzorgde zelf de regie. Een bijzonderheid was het combineren van gespeelde actie en film, livemuziek en elektronica. Bij de reprise in Het Muziektheater Amsterdam kreeg het publiek een speciaal voor deze locatie herziene versie te horen en te zien, die ten opzichte van de eerste aan eenvoud en kernachtigheid bleek te hebben gewonnen. Otto Tausk leidde opnieuw het recent gefuseerde Asko|Schönberg, een onbetwist topensemble voor het moderne repertoire. Ook de vocale bezetting was dezelfde als tijdens de wereldpremière (afgezien van twee geschrapte rollen): Roderick Williams als Aiden, Richard Suart als Mr. Walter, Yvette Bonner als Sarah, Margriet van Reisen als Ilana, Claron McFadden als Chief en Helena Rasker als Bryna Pullman.

Revisie doet After Life veel goed

Het toch al indrukwekkende stuk is erop vooruitgegaan: het verhaal is helderder, de muziek is kleurrijker en de personages krijgen meer profiel. [...] Bovenop de stelling waarin het geheel zich afspeelt, zetelen zo'n twintig musici van Askol|Schönberg, die onder aanvoering van Otto Tausk hun priemende en verzengende klanken feilloos synchroniseren met de elektronische component. De muziek vindt een volmaakte pendant in de glazen panelen, die kunnen veranderen in ondoorzichtige projectieschermen. Daarop verschijnen ook de als in een documentaire gefilmde interviewfragmenten, die rustpunten zijn in de bij wijlen erg bezige muziek. Ook deze letterlijk uit het leven gegrepen verhalen worden ten slotte een organisch onderdeel van het theatrale mozaïek. Het pleit voor de visie van Van der Aa, die als componist nog niet de uiterste reikwijdte van zijn vocale bereik lijkt te hebben, maar als muziektheatermaker tot een resultaat komt dat zijn weerga niet kent.

– Frits van der Waa, *de Volkskrant* (30 september 2009)

Aangescherpte After Life nog even aangrijpend

In de opera over het geheugen (en het leven zelve) was het zoeken naar de verschillen met de versie uit 2006. Dat was een goed teken: de opera is nog precies zo aangrijpend als toen. Het fabriekshalachtige decor met de musici op het dak van de scène uit 2006 bleef terecht gehandhaafd. Het sterke toneelbeeld biedt nog steeds een mooi contrast met Van der Aas gefilmde portretten. Die gelaagde afwisseling tussen toneel en film, tussen zang en gesproken woord, tussen verzonnen personages en 'echte mensen' – op het voertuig van Van der Aas spannende muziek – is een sterke troef van **After Life**. [...] Bij het naar buiten lopen hoorde je mensen zich afvragen wat hún belangrijkste herinnering was. Opera die zulke vragen oproept bij het publiek: kom er maar eens om.

– Anthony Fiumara, *Trouw* (30 september 2009)

Sprich, Erinnerung, sprich!

Gleich zu Beginn erklingt eine Formel, die zu einer bestimmenden Triebfeder des Stücks wird: eine herb sich aufwerfende Figur in der Solo-Violine, die als größere, vom gesamten Ensemble hinuntergespülte Welle immer wieder in den Fokus rückt. Als Antiphonen dazu hat van der Aa diverse Modi implementiert, die die Funktion von Erinnerungsmotiven übernehmen. Darüber (oder darunter, wie man will) liegt der Grundpuls: ein Soundtrack, der klingt wie Gehirnströmungen (wenn man ihnen Töne geben würde) oder wie ein Seismograph der seelischen

Zustände der einzelnen Personen und Situationen. [...] Und ebenso filigran setzt sich das Mosaik nach und nach zusammen, werden Bezüge deutlich, Abhängigkeiten, Interdependenzen. [...] Van der Aa entgeht mit dieser Art des Erzählens sowohl als Regisseur und Bühnenbildner wie als Komponist dem Verdacht des Theoretischen. Seine Geschichte ist eine engmaschige, zugleich weit verzweigte, und es ist eine, die uns allen passieren könnte oder noch passieren kann; man weiß ja nicht, wie das Leben weitergeht, man weiß nur, dass es endet.

– Jürgen Otten, *Frankfurter Rundschau* (5. Oktober 2009)

Alongside contemporary repertoire, Baroque opera was once again well represented in DNO's programming. Henry Purcell's **Dido and Aeneas** is regarded as the first true English opera. Dido is portrayed as a woman who accepts her fate with great humanity. Deborah Warner, one of Europe's foremost directors, reflects the fact that Purcell wrote the work for a girl's boarding school in her staging: children and chorus are prominently present on stage. Director Deborah Warner and conductor/harpsichordist William Christie both made their DNO debut. Christie led his ensemble Les Arts Florissants, which provided the choir as well as the orchestra. In the title roles, Malena Ernman sang the ill-fated queen of Carthage, and Luca Pisaroni the Trojan prince who seduces, and in the end, abandons her. The performances took place in the intimacy of the Stadsschouwburg Amsterdam. The work's brevity allowed it to be performed twice on three evenings – extra-fortunate planning, considering the enormous public demand. This production was given in 2006 at the Wiener Festwochen.

Dido and Aeneas

9 voorstellingen/**performances** in Stadsschouwburg Amsterdam
in samenwerking met het/**co-operation with the** Théâtre National de l'Opéra Comique Parijs/**Paris**

muzikale leiding/
musical direction
William Christie
Jonathan Cohen
6 oktober/**October**
regie/**stage direction**
Deborah Warner
decor/**sets**
kostuums/**costumes**
Chloe Obolensky
licht/**lighting**
Jean Kalman

Dido
Malena Ernman
Aeneas
Luca Pisaroni
Belinda
Judith van Wanroij
Second Woman
Lina Markeby
Sorceress
Hilary Summers
First Witch
Céline Ricci
Second Witch
Ana Quintans
Hanna Bayodi-Hirt
6 oktober/**October**
Spirit
Marc Mauillon
Sailor
Ben Davies
Prologue
Fiona Shaw 29 30
september/**September**

orkest/**orchestra**
koor/**chorus**
Les Arts Florissants

Naast hedendaags repertoire was ook de barokopera weer goed vertegenwoordigd bij DNO. Purcells **Dido and Aeneas** wordt beschouwd als de eerste echte Engelse opera. Dido wordt hierin getoond als een vrouw die vol menselijke grootheid haar noodlot tegemoet treedt. Het feit dat de componist het werk schreef voor een meisjeskostschool vond zijn weerslag in de regie van Deborah Warner, een van de belangrijkste Europese toneelregisseurs: kinderen en koor waren prominent aanwezig op het toneel. William Christie debuteerde bij DNO. Christie leidde zijn fameuze barokensemble Les Arts Florissants, dat het koor én het orkest leverde. In de titelrollen stonden Malena Ernman als de ongelukkige koningin van Carthago en Luca Pisaroni als de verleidelijke Trojaanse prins die haar uiteindelijk in de steek laat. De voorstellingen waren in de intimiteit van de Stadsschouwburg Amsterdam; door de korte duur van het stuk was het op drie avonden mogelijk om twee uitvoeringen te geven. Geen overbodige luxe, gezien de massale publieksbelangstelling. De productie was in 2006 te zien tijdens de Wiener Festwochen.

Een hartverscheurende Dido

Alle eventueel bestaande angsten waren gisteravond in de Stadsschouwburg snel verdwenen bij de topopvoering van **Dido** door Les Arts Florissants onder leiding van William Christie en geregisseerd door Deborah Warner. [...] Warner scherpt de extreme overgangen nog verder aan, door de rollen van de heksen, die vol overgave bewust heel lelijk zingen (mezzosopraan Hilary Summers!), in het karikaturale te trekken. Grappig is ook de toevoeging van 25 kleine schoolmeisjes, die gillend weghollen als Hilary Summers, met vuurrode pruik, opkomt. De letterlijk dodelijke ernst van Dido, de koningin van Carthago, raakt de toehoorder na al die frivoliteit als een mokerslag, en nog harder dan anders. [...] Je komt ogen te kort, zo veel is er te zien. De sterren van de voorstelling zijn de Nederlandse sopraan Judith van Wanroij als een werkelijk fantastische Belinda [...] en de Zweedse mezzosopraan Malena Ernman als Dido. Ernman [...] heeft een schitterende, Lorraine Hunt-achtige stem en een ongelooflijk expressief gezicht, waarmee ze van maat tot maat, van noot tot noot uitdrukking geeft aan haar gevoelens. Haar doodsang 'When I am laid in earth' is hartverscheurend, diep, diep ontroerend. De sterfscène oogt als een pietà – dat kon er ook nog wel bij. Goddank bleef het na de slotnoten nog even donker in het theater.

– Erik Voermans, *Het Parool* (30 september 2009)

Doodsdrift in een plaatjesboek

[Deborah Warners] interpretatie is onbekommerd en ongedwongen, zonder gepsychologiseer. De opera is voor haar een plaatjesboek dat ze fantasievol maar zo mooi mogelijk inkleurt, samen met dirigent William Christie, die de muziek op vergelijkbare manier tegemoettreedt. Het resultaat is schitterend, met krasse tegenstellingen en al. [...] De stemmen van cast en koor klinken fris en jong. Aeneas is van bordkarton, maar dat is altijd zo, dus daar kan Luca Pisaroni alleen maar zijn fraaie bas tegenoverstellen. Groene boompjes en een vijver om in te pootjebaden verbeelden pril liefdesgeluk. Opeens stuiven de meisjes gillend weg voor de heksen, aangevoerd door de boomlange, spookachtig galmende Hilary Summers, en zitten we pardoes in een Harry Potter-film. Als uit een mythische plafondschildering zakt een stel halfnaakte mannen naar beneden die kronkelend de storm verbeelden.

– Frits van der Waa, *de Volkskrant* (1 oktober 2009)

Een oase van pais en vree in een enerverende Dido and Aeneas

Een 'locus amoenus' – een lieflijke plek – vormt het middendeel in het mythische verhaal van Dido en Aeneas. [...] In de regie van de Britse Deborah Warner is die lieflijke verpozigsscène inderdaad een oase van pais en vree tijdens een enerverende, maar uiterst onderhoudende voorstelling van nog geen uur. Hier ontbreekt even de tumultueuze aanwezigheid van kinderen, zeelieden, acrobaten en heksen, die de voorstelling in de andere scènes zo'n kracht en vaart geven. [...] De Italiaan Luca Pisaroni hoeft met zijn fraaie, dragende bariton niet veel meer te doen dan te zingen voor een overtuigende toneelprestatie. Zijn koningin, de Zweedse mezzo Malena Ernman, lijdt aan het begin van de opera aan een zekere gespannenheid in het gelaat, een starheid die overigens aan het eind, in de aria 'When I am laid in earth' goed te pas komt. Des te treffender de rijke mimiek van haar Eerste Dame, uitstekend gezongen door sopraan Judith van Wanroij, die in deze cast uitblinkt. Het Franse koor en orkest onder directie van oude-muziekspecialist William Christie klonk voorbeeldig en behaaglijk in de gezellige ambiance aan het Leidseplein.

– Kees Arntzen, *Trouw* (1 oktober 2009)

Ein sehr harmonisches und ansehnliches Produkt, das die Geschichte aus dem antiken Karthago in das Aristokraten-Milieu eines britisch getönten 19. Jahrhundert rückte und in eine verehrungsvolle Harry-Potter-Pflege einbrachte. Die Tanzeinlagen wurden vom munteren Treiben einer in englische Schuluniformen gesteckten Klasse ersetzt und die Titelpartie, die der dunkeläugigen und schwarzhäufigen Königin aus dem vorderen Orient, mit der starkblonden und skandinavisch anmutenden Malena Ernman besetzt – stimmlich übrigens sehr gut besetzt. William Christie brachte seine auf historische Sing- und Spielweise ausgerichtete Spezialtruppe Les Arts Florissants auch nach Amsterdam mit und sorgte für einhelligen begeisterten Zuspruch der Premiere.

– Frieder Reininghaus, *Deutschlandfunk* (30 oktober 2009)

In his **Elisir**, Donizetti sketched a nuanced picture of village life through a nearly endless sequence of musical show-stoppers. With a mix of satire and sentimentality, he tells the tale of the naïve peasant Nemorino, who believes he needs a love potion to win the affections of the wealthy farm owner Adina. It offers the huckster Dulcamara the perfect chance to unload a case of cheap Bordeaux. The fact that the amorous adventures would have been resolved just as well without the magic elixir is a moot point: the happy couple is the perfect advertisement for his wonder product. Advertising – in particular the overdose of it on the Italian television broadcaster Rai Uno – inspired director Guy Joosten's hilarious parody on superficiality and the emptiness of fancy packaging. A staging replete with glitter, bodybuilders, and girls in swimsuits! Daniele Callegari conducted the Netherlands Chamber Orchestra in this revival. The four main roles were taken by Valentina Farcas (Adina), Dmitry Korchak and Tommi Hakala (Nemorino and Belcore, both DNO debuts) and Lucio Gallo as a wonderfully slimy Dulcamara.

L'elisir d'amore

5 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/

musical direction

Daniele Callegari

regie/stage direction

Guy Joosten

decor/sets

Johannes Leiacker

kostuums/costumes

Jorge Jara

licht/lighting

Davy Cunningham

choreografie/

choreography

Andrew George

Adina

Valentina Farcas

Nemorino

Dmitry Korchak

Belcore

Tommi Hakala

Il dottor Dulcamara

Lucio Gallo

Giannetta

Renate Arends

orkest/orchestra

Nederlands Kamerorkest

koor/chorus

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering/preparaton

Martin Wright

Donizetti wist in zijn **Elisir** met meesterlijke muzikale vondsten een genuanceerd beeld van een plattelandsgemeenschap te schetsen. Daarbij komt zowel de lach als de traan aan bod. De naïeve Nemorino denkt een liefdeselixer nodig te hebben om de rijke boerin Adina voor zich te winnen – een mooie kans voor de kwakzalver Dulcamara om een partijtje goedkope bordeaux kwijt te raken. Dat de liefdesperikelen ook zonder toverdrank wel waren opgelost, is voor de wonderdokter geen probleem: het gelukkige paar aan het eind is een overtuigender bewijs van zijn kunsten dan welke reclamecampagne ook. Reclame, met name de overvloed daaraan op de Italiaanse tv-zender Rai Uno, inspireerde regisseur Guy Joosten tot een hilarische parodie, waarin hij oppervlakkigheid en hol uiterlijk vertoon op de korrel nam. Een encenering met veel glitter, bodybuilders en dames in badpakken! Het Nederlands Kamerorkest werd in deze reprise geleid door Daniele Callegari. In de vier voornaamste rollen hoorden en zagen we Valentina Farcas als Adina, Dmitry Korchak en Tommi Hakala (DNO-debuten) als Nemorino, respectievelijk Belcore, en Lucio Gallo als een heerlijk schmierende Dulcamara.

Suikerspin L'elisir is kluchtig vermaak

Komische opera is geen gemakkelijk genre. Zeker **L'elisir d'amore** is zo vederlicht dat het Joostens keuze voor een encenering die de lichtheid opblaast tot suikerspinproporties, geheel rechtvaardigt. [...] De encenering van Joosten oogt nog precies zo camp als destijds, maar de militaire gasmaskers lijkt meer de Zeitgeist van 2002 dan van vandaag uit te ademen. [...] De Russische tenor Dmitry Korchak is ideaal getypecast als Nemorino en spint in zijn aria 'Una furtiva lagrima' lange, lyrische belcantolijnen. Een zoeter, Italiaanser timbre (en uitspraak) is denkbaar, maar een tenor als deze blijft schaars. En Korchaks timbre past mooi bij sopraan Valentina Farcas, die Adina's lichtheid fundeert op aardse tonen. Callegari leidt het kleurrijk spelend Nederlands Kamerorkest detailrijk en strak en zonder effectbejag. Maar de meest memorabele aanwinst van deze herneming is een enorme zwarte bodybuilder. Hij laat zijn borstspieren in liefdesextase drillen als puddinkjes en is daarmee meteen een der onvergetelijkste operafiguranten ooit, net onder poes Jaap in **Tosca**.

– Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (30 oktober 2009)

L'elisir d'amore is nu wel verfrissend komisch

De superster van de eerste uitvoeringen, bariton Bryn Terfel als de kwakzalver Dulcamara, was er dit keer niet bij. [...] Maar zijn vervanger Lucio Gallo deed het in dat belachelijke glitterkostuum, met die idiote bakkebaarden en die potsierlijke vetkuif, bijna net zo goed. De rest van de cast, geheel vernieuwd ten opzichte van 2001, functioneerde ook heel behoorlijk, met een erg mooie rol van de Roemeense sopraan Valentina Farcas als Adina, die uiteindelijk toch niet met de macho-sergeant Belcore trouwt (prima gezongen en lekker karikaturaal geacteerd door de Finse bariton Tommi Hakala), maar met de lieve boerenjongen Nemorino. Nemorino werd gezongen door de Russische tenor Dmitry Korchak, die wat moeite had met zuiver intoneren, maar wel een gloedvolle interpretatie gaf van de beroemde en door alle grote tenoren op aarde gekweelde aria 'Una furtiva lagrima.' [...] Dirigent Daniele Callegari leidde het Nederlands Kamerorkest en het weer voortreffelijk zingende en acterende Koor van DNO met zekere hand langs alle klippen en muien.

– Erik Voermans, *Het Parool* (30 oktober 2009)

Kolder in de hoofdrol

Gespierde kerels in rode lakstringetjes, mollige dames in mantelpak, rockgitaristes die stijf staan van de dope: Donizetti's opera **L'elisir d'amore** is in de encensering van Guy Joosten een kleurrijke verzameling typetjes die samenscholen op een autokerkhof. Ze maken uitstapjes naar een glitterrevue, een palmenstrand en een oefenterrein voor commandotroepen. [...] Leukste koldermoment: het autowrak van Dulcamara dat op een onverwacht moment toeterend en knipperend zijn eigen leven begint. Bij de première in 2001 was Bryn Terfel de grote attractie, maar de Italiaan Lucio Gallo kan zich in de huidige productie als sonoor ronkende Dulcamara aardig met hem meten, ook op het gebied van de losse heupen, glimmende vetkuif en snoeverige acteerkunst. Zijn drankflessen verschijnen in steeds nieuwe gedaantes: als plaatje op een beeldscherm, als vuurwerk en in levende vorm, vertolkt door het Koor van De Nederlandse Opera. [...] de Russische tenor Dmitry Korchak, debutant bij de Nederlandse Opera, overtuigt in zijn rol van de verliefde sloeber Nemorino. Zijn stem neigt eerder naar een Italiaans dan naar een Russisch timbre. Met de aria 'Una furtiva lagrima' liet hij horen dat hij tot een belcantotenor kan uitgroeien. Zijn aanbeden Adina (de Roemeense sopraan Valentina Farcas) ontwikkelt zich in de loop van het stuk van een nuffige bubbelbad-babe tot een vrouw van vlees en bloed. Van haar virtuoze aria 'Prendi, per me sei libero' maakt ze een soepel lopend hoogstandje van versieringen en lyrische lijnen.

– Bela Luttmer, *de Volkskrant* (2 november 2009)

Richard Strauss's **Salome** is the story of the overindulged princess of Judea who becomes infatuated with John the Baptist. Scorned by the holy man, she demands – and gets – his head on a silver platter. Richard Strauss based the opera on an accurate German translation of Oscar Wilde's stage play. With this work, modern psychology made its way onto the opera stage. Strauss's score is a typically decadent fin de siècle work, with suggestive tone painting and a highly varied sound pallet. Director Peter Konwitschny was responsible for another much-discussed staging of a Strauss opera, **Daphne**, at DNO in 2007. In **Salome** he kept all the characters on stage throughout the opera in order to elicit a sensation of being trapped. Death is the only escape from the poisonous atmosphere of Herod's debauched court. Konwitschny gave the story a unexpected, positive twist at the end. The soloists and the Netherlands Philharmonic Orchestra were led by Stefan Soltesz. Annalena Persson (DNO debut) sang the title role; Gabriel Sadé was a totally depraved Herodes and Doris Soffel sang Salome's iniquitous mother Herodias, alongside Albert Dohmen as Jochanaan.

Salome

9 voorstellingen/**performances** in Het Muziektheater Amsterdam/**The Amsterdam Music Theatre**
coproductie met/**co-production with** Tokyo Nikiikai Opera Foundation en/**and** Gothenburg Opera

muzikale leiding/
musical direction

Stefan Soltesz

regie/**stage direction**

Peter Konwitschny

decor/**sets**

kostuums/**costumes**

Johannes Leiacker

licht/**lighting**

Manfred Voss

dramaturgie/**dramaturgy**

Bettina Bartz

Herodes

Gabriel Sadé

Herodias

Doris Soffel

Salome

Annalena Persson

Jochanaan

Albert Dohmen

Narraboth

Marcel Reijans

Ein Page der Herodias

Barbara Kozelj

Juden

Alasdair Elliott

Marcel Beekman

Jean-Léon Klostermann

Pascal Pittie

Andrew Greenan

Nazarener

Julian Tovey

André Morsch

Soldaten

Alexander Egorov

Patrick Schramm

Ein Cappelodcier

Jacques Does

orkest/**orchestra**

Nederlands

Philharmonisch Orkest

Richard Strauss' **Salome** is het verhaal van de verwende prinses van Judea, die verliefd wordt op Johannes de Doper. Wanneer ze door hem wordt afgewezen, eist ze zijn hoofd en krijgt dit ook. Strauss baseerde zijn compositie op een tekstgetrouwe Duitse vertaling van Oscar Wildes gelijknamige toneelstuk. Met dit werk deed de moderne psychologie haar intrede op het operatoneel. Strauss' partituur is typisch voor de decadente tijd van ontstaan, rond het jaar 1900. Ze is vol suggestieve toonschildering, met een zeer gevarieerd klankpalet. Regisseur Peter Konwitschny was bij DNO eerder verantwoordelijk voor een veelbesproken encensering van Strauss' **Daphne**. In **Salome** liet hij alle figuren steeds op het toneel aanwezig zijn, om een gevoel van onontkoombaarheid op te roepen; als iemand zou willen ontsnappen uit de giftige atmosfeer aan het hof van Herodes, dan zou dat onmogelijk zijn, tenzij door de dood. Het slot van de opera kreeg in Konwitschny's interpretatie een onverwachte, positieve wending. Stefan Soltesz leidde solisten en Nederlands Philharmonisch Orkest, met in de titelrol Annalena Persson (DNO-debuut), Gabriel Sadé als een totaal verloederde Herodes en Doris Soffel als Salomes vileine moeder Herodias, naast Albert Dohmen als Jochanaan.

Konwitschny's visie op Salome verrast

Peter Konwitschny, de meest gelauwerde Duitse regisseur van dit moment in de wereld van het muziektheater, koos De Nederlandse Opera als huis voor de première van zijn gloednieuwe **Salome**, die ook nog in Tokio en Gothenburg te zien zal zijn. Groot was dan ook de belangstelling van de internationale operacritici voor deze productie, waarvan de eerste voorstelling gisteravond op een intrigerende mengeling van boe en bravo werd onthaald. [...] Konwitschny schetst in deze **Salome** een door en door decadente en verrotte wereld. Het banket aan het hof van vorst Herodes en zijn vrouw Herodias speelt zich af aan een lange tafel in een grauwe bunker, verstoken van licht. De enige wet die hier nog geldt, is die van het totale hedonisme. [...] Maar al het inktzwarte culturopessimisme ten spijt, biedt Konwitschny een sprankje hoop, waardoor de gruwelhumor acceptabel wordt. Met een voor hem kenmerkende Umwertung aller Werte maakt hij van Salome – die gewoonlijk een onuitstaanbaar wicht is, een nieuwtestamentische Paris Hilton – een ontroerend, naar liefde hunkerend personage. En de regisseur gaat nog een stapje verder: aan het slot rennen Salome en Jochanaan als een verliefd stel van het podium. – Erik Voermans, *Het Parool* (11 november 2009)

Salome darf nicht sterben

Peter Konwitschny meldt sich mit einer atemberaubenden Opernregie zurück. Mit dieser schwärzesten, allen Fin-de-Siècle-Glitzer radikal verweigernden und dennoch einen verzeifelten Humor nicht preisgebenden Sicht auf die **Salome** von Richard Strauss hat sich Peter Konwitschny nach längerer Pause erstmals wieder auf der Opernbühne zurückgemeldet. Das bis ins Grotteske überzeichnete Schreckenszenario seiner Inszenierung gräbt sich abtraumtief in die Phantasie: Horrorvisionen einer Gesellschaft, in der jeder jederzeit über jeden herfallen kann und in der es schlichtweg keine Intimitätsgrenze mehr gibt, die nicht um eines zweifelhaften Genussprofits willen eingerissen werden kann. [...] Doch inmitten dieses Elends entdeckt Konwitschny den Keim zu einer Utopie, die er in einer grandiosen Deutung des gefürchteten Schleiertanzes erstmals thematisch werden lässt, um sie am Schluss in einem schier surrealen Happy End auszupinseln. Denn Konwitschny wäre nicht Konwitschny, wenn er, auf ein Unbehagen reagierend, das Ende nicht einfach umgeschrieben hätte. [...] Das [...] Amsterdamer Publikum [...] nahm den Abend mit beinahe ungeteilter Begeisterung auf. Konwitschnys Inszenierung wusste sich auch im Einklang mit einer zugespitzten musikalischen

Deutung des Nederlands Philharmonisch Orkest unter Stefan Soltesz, der die zwischen Spätromantik, Expressionismus und seligem Bierzeltdämmer schillernden Klänge zu einer kantigen Katastrophenmusik schärfte.

– Julia Spinola, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*
(12 november 2009)

Liebe, Küsse, Bisse

Comeback des Großmeisters: Peter Konwitschny inszeniert **Salome** in Amsterdam. Die frohe Botschaft vorweg: Er kann's noch – und er tut es wieder. Peter Konwitschny, einer der bedeutendsten Musiktheaterregisseure der achtziger, neunziger und frühen zehner Jahre, einer der raren Ostkünstler zudem, die aus dem Wendegeschehen politisch-poetisch weithin leuchtende Funken schlugen, ist wieder da. [...] Dieses Operngeschehen spiegelt nicht Realität, nicht Echtheit vor, es ist selber echt und real – nämlich Kunst, ein ins Bildhafte und damit ins Brutale, Perverse, Enthemmte gesteigertes Als-ob. [...] Vielleicht muss man als Regisseur auch 2009 noch von Brecht her kommen, um darin handwerklich so sicher zu sein und gleichzeitig so einfältig, augenzwinkernd naiv. [...] Überhaupt packt sich diese Aufführung permanent selber beim Schopf – und erst darin zeigt sich die Musikalität, mit der Konwitschny in Richard Strauss' völlig enthemmte, brutal rücksichtslose und brutal sinnliche Partitur eindringt. [...] In einer Traumsequenz (Licht: Manfred Voss) wird der Prinzessin kollektiv an die Wäsche gegangen, ein wüstes Hauen und Stechen in Zeitlupe als einzige noch praktikable Teilhabe an menschlicher Leidenschaft und Lust. [...] Das Finale aber und wie Konwitschny das Stück buchstäblich in sich selbst umdreht, das macht Gänsehaut. Hier versteht man, warum Stefan Soltesz am Pult der Niederländischen Philharmoniker den Abend über so zart agiert, geradezu kammermusikalisch feinsinnig, mit Wiener Untertönen, als ahnte er mindestens den **Rosenkavalier** voraus.

– Christine Lemke-Matwey, *Der Tagesspiegel*
(12 november 2009)

Der Kopf bleibt dran

Salome tanzt nicht. Nicht wenn Peter Konwitschny inszeniert. [...] Ihr berühmter Tanz vor dem Monster Herodes ist ein Moment der Entrückung, der Verzauberung, der Ekstase, das schon, sie steigt auch auf den Tisch und schwingt die Hüften, aber sie spielt nicht das Spiel erotischer Verführung, sondern schüttelt sich eine unbändige Sehnsucht nach Freiheit aus dem

Körper. Wie in Trance ahmt der Hofstaat des Herodes ihre Bewegungen nach. Irgendwann malt Salome mit schwarzer Kreide eine Tür auf die betongrauen Wände des Tiefbunkers, in dem die ganze Gesellschaft fest sitzt. Mit aller Kraft wirft sie ihren Körper gegen die imaginäre Öffnung, aber der Beton gibt nicht nach. Das ist typisch Konwitschny. Der Regisseur schert sich nicht um die Äußerlichkeiten eines Opernlibrettos. Er hat seinen eigenen Begriff von Werktreue und macht ihn an höheren Botschaften fest, die aus den Figuren tönen. [...]

Mit seiner **Salome** am Amsterdamer Opernhaus (die Stefan Soltesz am Pult des Nederlands Philharmonisch Orkest musikalisch kompetent, wenn auch eher unspektakulär leitete) hat er sich nun zurückgemeldet. Und in nahezu jeder Szene glaubt man zu spüren, dass Konwitschnys Theaterherz wieder leidenschaftlicher schlägt und seine Figuren vitaler und schillernder erscheinen als in manchen schwächeren Inszenierungen zuvor.

– Claus Spahn, *Die Zeit* (19 november 2009)

Puccini had a weakness for women and the latest technical gadgets. He was also fascinated by the New World, and it was therefore inevitable that he would one day situate an opera on American soil. That became **La fanciulla del West**, an opera based on an American theme, which moreover had its world premiere in New York. In this 'Wild West opera', the title character (Minnie) finds herself in a classic three-way relationship of a woman caught between two men: she is in love with the charismatic criminal Dick Johnson, while the corrupt lawman Jack Rance makes advances on her. Minnie rescues the gangster from the gallows, and their road to freedom brings the opera to a true Hollywood-style close. Director Nikolaus Lehnhoff tied his staging in with the film aspect: a happy end as a flight into illusion. Money plays a key role in his concept, and the setting of Act I was reminiscent of Wall Street. Here too an illusion, and a timely one as well! The happy ending takes place in a car junkyard. Carlo Rizzi led the Netherlands Philharmonic Orchestra, as at the beginning of the season in **La Juive**. The soprano Eva-Marie Westbroek, who made an unforgettable impression in **Lady Macbeth of Mtsensk** (DNO debut, 2006), sang her favourite role, Minnie. Her first entrance was greeted with a spontaneous round of applause from the audience – a rare occurrence in opera houses these days. The rivals Rance and Johnson were sung by Lucio Gallo and Zoran Todorovich. The production of this comparatively unknown Puccini opera was a success with both audience and press. A fitting close to the richly varied calendar year 2009.

La fanciulla del West

9 voorstellingen/performances in Het Muziektheater Amsterdam/The Amsterdam Music Theatre

muzikale leiding/
musical direction

Carlo Rizzi

regie/stage direction

Nikolaus Lehnhoff

decor/sets

Raimund Bauer

kostuums/costumes

Andrea Schmidt-Futterer

licht/lighting

Duane Schuler

video/video

Jonas Gerberding

beweging/movement

Denni Sayers

Minnie

Eva-Maria Westbroek

Jack Rance

Lucio Gallo

Dick Johnson

Zoran Todorovich

Nick

Roman Sadnik

Ashby

Diogenes Randes

Sonora

Stephen Gadd

Trin

Jean-Léon Klostermann

Sid

Leo Geers

Bello

Peter Arink

Harry

Pascal Pittie

Joe

Ruud Fiselier

Happy

Harry Teeuwen

Larkens

Patrick Schramm

Billy Jackrabbitt

Tijl Faveyts

Wowkle

Ellen Rabiner

Jake Wallace

André Morsch

José Castro

Roger Smeets

Un postiglione

Erik Slik

orkest/orchestra

Nederlands

Philharmonisch Orkest

koor/chorus

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering/preparation

Martin Wright

Puccini had niet alleen een zwak voor vrouwen maar ook voor de nieuwste technische snufjes. Hij was gefascineerd door de 'nieuwe wereld' en het lag voor de hand dat hij een opera in Amerika zou situeren. Dat werd **La fanciulla del West**, een opera over een Amerikaans gegeven, die bovendien in New York in première ging. In deze eerste 'wildwest-opera' bevindt de titelheldin (Minnie) zich in de klassieke driehoek tussen twee mannen: een fascinerende misdadiger op wie zij verliefd is (Dick Johnson) en een corrupte sheriff (Jack Rance), die zich aan haar opdringt. Met de redding van de gangster door Minnie en hun weg naar de vrijheid besluit de opera als een Hollywoodfilm. Regisseur Nikolaus Lehnhoff knoopte aan bij het filmachtige aspect: het happy end als vlucht in de illusie. Geld speelt in zijn concept een belangrijke rol, vandaar dat de eerste akte een setting had gekregen die doet denken aan Wall Street. Ook hier een illusie, en hoe actueel! Het happy end speelde zich af op een autokerkhof. Carlo Rizzi stond aan het hoofd van het Nederlands Philharmonisch Orkest, evenals aan het begin van dit seizoen bij **La Juive**. Eva-Maria Westbroek, die een onvergetelijke indruk maakte in **Lady Macbeth van Mtsensk** (DNO-debuut, 2006), zong haar lievelingsrol, Minnie. Bij haar eerste opkomst werd de bewonderde sopraan door het publiek met een spontaan applaus begroet, een zeldzaam verschijnsel in de operapraktijk van onze tijd. De rivalen Rance en Johnson werden vertolkt door Lucio Gallo en Zoran Todorovich. De productie van deze betrekkelijk onbekende Puccini-opera werd een groot succes bij toeschouwers en pers. Een waardige afsluiting van het rijk gevarieerde kalenderjaar 2009.

Puccini grand cru: subliem spektakel vol gekte en logica

De Nederlandse Opera speelt **La fanciulla del West** van Puccini, subliem gedirigeerd door Carlo Rizzi en met een schitterend zingende Eva-Maria Westbroek in de hoofdrol. [...] Droge ogen zijn [...] duidelijk niet de bedoeling van Nikolaus Lehnhoff. [...] Zijn nieuwe **Fanciulla**-productie spant in eigenzinnigheid de kroon. Symbolisme, magie, realisme en ironie komen hier spectaculair met elkaar in botsing. Decors van Raimund Bauer fungeren als deeltjesversneller. De toneelbeelden van Bauer lijken afkomstig uit de ideeëntrommel van een krankzinnige. Maar in de gekte zit genie en logica. Geen detail, of het is verknoot met de historie van **La fanciulla** en/of de opmerkelijke vlucht van de entertainmentindustrie.

— Roland de Beer, de *Volkskrant* (4 december 2009)

The audience gasped with delight at the evening's final coup de théâtre. The setting is formed by a tower of cars piled up in a breaker's yard and at the climax it splits in two to reveal a glittering flight of stairs with Marilyn Monroe at the top and the MGM lion roaring on a screen behind her. Well, Puccini probably would have gasped, too. His story never ended like that. [...] Lehnhoff sees Puccini's rip-roaring Wild West story as a parable of the American Dream. While Wall Street bankers are raking in millions, the blue-collar workers down at the Polka saloon salt away their hard-won dollars, looking for any opportunity to make an extra buck. Minnie herself is the archetypal all-American girl, a glamorous blond and devout Christian, who lives in a mobile home decorated in shocking pink. The wide-screen sets might have overwhelmed the singers if the Netherlands Opera had not assembled a strong team. Dutch soprano Eva-Maria Westbroek, local girl made good, made a heart-warming Minnie, despite sounding unexpectedly stretched when Puccini lets the top notes rip. Zoran Todorovich was superb as Dick Johnson, playing her rough-diamond Mexican lover to the life and singing with exciting panache and decibels to spare. The sinister Jack Rance was Lucio Gallo and the band of workers had a characterful leader in Roman Sadnik as Nick, here apparently a gay night-club owner. [...] By combining a serious message with a dollop of Hollywood kitsch, it manages to fire two good shots at the target.

— Richard Fairman, *Financial Times* (8 december 2009)

A Modern-Day Wild West Show From Puccini

Directors ought to be advocates, not critics, of the works they stage, yet Mr. Lehnhoff ingeniously signals that Puccini's over-the-top ending is not entirely credible while at once serving up something that uniquely captures its spirit. Puccini can be guilty of manipulating an audience's emotions, and it is refreshing to find him caught at his game, especially when the visual treatment accords so well with what the composer – through music and stagecraft – was trying to get at. [...] The Dutch dramatic soprano Eva-Maria Westbroek shines as Minnie, a many-faceted role in which the character develops from a school marm who gives her admiring miners a Bible lesson, to impassioned lover and, finally, to savior of the man she loves. Although Ms. Westbroek excels in Wagner roles, she sings here with welcome Italianate vocal warmth and temperament. Zoran Todorovich's Johnson is sung in a tenor voice of notable ring and secure high notes. The baritone Lucio Gallo's Rance, while generally effective, could use more villainous nuance. The large supporting cast, which includes Roman Sadnik as the innkeeper Nick and Diogenes Randes as the Wells Fargo agent Ashby, has André Morsch dressed in a white suit and bearing a white guitar as he sings Jack Wallace's nostalgic song.

– George Loomis, *The New York Times* (9 december 2009)

Als Minnie drinnen, in ihrer pink ausgepolsterten Puppenwohnküche, den ersten Kuss ihres Leben austeilt, natürlich an diesen dahergelaufenen, fremden, frechen, schwarzen Räuber, der aber inwendig herzensgut ist und vor allem unwiderstehlich schön singen kann [...], da leuchten plötzlich die Sterne deutlich heller, und auch die Äuglein der Rehlein glühen glücklich auf: Wahre Liebe! Forever and ever! Wo gibt es das sonst noch, außer im Comic, im Roman, im Kino und bei Puccini? Das Spezielle an dieser Szene aus **La fanciulla del West** im Muziektheater Amsterdam ist: Die beiden tun nicht nur so, sie küssen sich wirklich. Und zwar so lange, bis das Orchester aufgehört hat, darüber zu jubeln. Wie es Nikolaus Lehnhoff geglückt ist, den beiden Sängern klarzumachen, dass das unbedingt nötig sei, wenn der fragile Verismo-Effekt in dieser verflixten Oper nicht in die Brüche gehen soll, bleibt sein Geheimnis. [...] Daraus wurde ein ganz großer Wurf: Jede Melodiefloskel, jeder Akkord, jede Schattierung dieser wilden Kolportage-story wird kindlich ernst genommen, genau das haucht ihr Leben ein.

– Eleonore Büning, *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung* (3 januari 2010)

Perscitataten Johannes Vermeerprijs

Pierre Audi wint eerste Johannes Vermeer Prijs

De jury roemt de wijze waarop Audi in de loop van twintig jaar het Nederlands muziekleven 'heeft verrijkt met een in vele opzichten grensoverschrijdend oeuvre dat zowel bij de collega's als bij het publiek grote waardering oogst' [...] In een reactie noemde Audi, bij De Ned. Opera nu druk met repetities voor de opera **La Juive**, de prijs 'een verlegen makend eerbetoon'. 'Het is een persoonlijke onderscheiding, maar ik zie het als bekroning van mijn werk in samenwerking met de teams bij DNO en het Holland Festival. Leuk ook dat het een oeuvreprijs is die niet aan het eind van een carrière wordt uitgelooft, maar terwijl ik hier volop aan het werk ben. Dat geeft een positief signaal: men eert wat er nu, op dit moment, bij De Nederlandse Opera en het Holland Festival gebeurt.'

– *NRC Handelsblad*, 20 augustus 2009

Pierre Audi bescheiden en beschaafd in het zonnetje

Cultuurminister Ronald Plasterk, initiatiefnemer van de prijs, prees de in 1957 in Libanon geboren intendant en regisseur als 'een van onze grote meesters'. Juryvoorzitter Victor Halberstadt tekende hem uit als de man die van Nederland een volwassen operaland heeft gemaakt. Audi zelf toverde een majestueuze bos bloemen tevoorschijn voor zijn mededirecteur Truze Lodder. Dankzij haar 'bijzondere steun, kunde en visie' had hij sinds 1988 kunnen schitteren.

– *de Volkskrant*, 2 november 2009

Een van de grote dirigeertalenten tekent bij De Nederlandse Opera

De Nederlandse muziekwereld juicht, want de gedroomde kandidaat is binnengehaald: Marc Albrecht (45) is vanmiddag in Het Muziektheater voorgesteld als de nieuwe chef-dirigent van De Nederlandse Opera en het Nederlands Philharmonisch Orkest/Nederlands Kamerorkest. [...] Hij zei onverwacht snel ja, omdat hij 'van een afstand al lange tijd bewondering had voor het artistieke profiel van De Nederlandse Opera', waarin de eigentijdse en de klassieke opera evenveel aandacht krijgen. Ook prees hij de samenwerking met de musici van het NedPhO in **Die Frau ohne Schatten**.

– *Het Parool*, 26 maart 2009

Albrecht said he was 'as surprised as I was honoured' to be asked to head such 'a formidable organisation'. 'My first experience at the Netherlands Opera made a deep impression on me. I clicked with the Netherlands Philharmonic right from the start... all members of the team worked together without a hitch on an intense and fruitful production.'

– *Gramophone*, juni 2009

Marc Albrecht, Rob Streevelaar (NedPho),
Truze Lodder en Pierre Audi

Productions and attendance

Statistical Overview

	Policy Plan		
	2009 2012	2009	2008
Number of Performances			
In The Amsterdam Music Theatre	91	92	90
Elsewhere in the Netherlands	6	15	12
Abroad	1		1
Total	98	107	103
Attendance			
In The Amsterdam Music Theatre	140,000	135,625	135,561
Elsewhere	6,600	11,116	15,189
Total	146,600	146,741	150,750
Number of productions			
In The Amsterdam Music Theatre	10	11	11
Elsewhere in the Netherlands	1	2	2
Abroad	1		1
Total	12	13	13
Capacity percentage			
In The Amsterdam Music Theatre		92%	97%
Elsewhere		95%	100%

Producties en bezoekers

Prestatieoverzicht

	beleidsplan			
	2009	2012	2009	2008
Aantal Voorstellingen				
In Het Muziektheater Amsterdam	91		92	90
Elders in Nederland	6		15	12
Buitenland	1			1
Totaal	98		107	103
Aantal bezoekers				
In Het Muziektheater Amsterdam	140.000		135.625	135.561
Elders	6.600		11.116	15.189
Totaal	146.600		146.741	150.750
Aantal producties				
In Het Muziektheater Amsterdam	10		11	11
Elders in Nederland	1		2	2
Buitenland	1			1
Totaal	12		13	13
Bezettingspercentage				
In Het Muziektheater Amsterdam			92%	97%
Elders			95%	100%

Financial policy

Once again, the continued efforts of De Nederlandse Opera to provide sophisticated and inventive artistic programming to as large an audience as possible at reasonable ticket prices, while maintaining healthy business operations at the same time, succeeded in the year under review. Thanks to stringent budgetary management and keen negotiating, costs remained well within budget.

The lower revenue shows clearly that the economic crisis also affected De Nederlandse Opera. For instance, the actual attendance rate of the performances was 92%, while 96% was estimated. Other sources of income, such as contributions from co-productions and income from sponsors are lower than estimated. Attracting sponsors is very difficult in these economic circumstances, because many companies have temporarily brought sponsor activities to a lower level. De Nederlandse Opera is, therefore, very pleased to have entered in a fruitful sponsor relationship with CMS Derks Star Busmann for the years 2009 and 2010, for the sponsoring of two productions and the OperaFlirt.

In the coming years, the positive net operating result will be spent on productions, intensified marketing activities and renovation of the Set workshop.

Renovation of the Set workshop is necessary because the building, in its current state, does not comply with standards for the environment and working conditions. In 2010, the preparatory work will be done, and the renovation work will start in 2011. In the year under review the definite investment scheme was specified and we intend to finance the renovation without a capital from outside. This can be realized thanks to a substantial contribution from own fund and an ambitious plan to attract funds from other resources. The quality of our productions will be maintained on high level.

Het voortdurende streven van De Nederlandse Opera om een geavanceerd en inventief artistiek aanbod te bieden aan een zo groot mogelijk publiek tegen redelijke toegangsprijzen onder gelijktijdige handhaving van een gezonde bedrijfsvoering, is in het verslagjaar wederom geslaagd.

De kosten zijn door stringent budgetbeheer en scherpe onderhandelingen ruim binnen budget gebleven. De lagere inkomsten laten zien dat de economische crisis niet ongemerkt aan De Nederlandse Opera voorbij gaat: het werkelijke bezettingspercentage voor de voorstellingen was 92%, terwijl 96% was begroot. Ook overige inkomstenbronnen zoals coproductiebijdragen en sponsorinkomsten zijn lager dan begroot. De markt voor sponsoring is in deze economische omstandigheden zeer moeilijk omdat veel bedrijven deze activiteiten tijdelijk op een lager niveau hebben gebracht. De Nederlandse Opera is daarom zeer verheugd dat het voor 2009 en 2010 een vruchtbare sponsorrelatie is aangegaan met CMS Derks Star Busmann voor het sponsoren van twee producties en de OperaFlirt.

Het positieve exploitatiesaldo zal in de komende jaren besteed worden aan producties, intensivering van de marketing en de renovatie van het Decorcentrum.

De renovatie van het Decorcentrum is noodzakelijk omdat het pand in de huidige staat niet voldoet aan de normen voor milieu en arbeidsomstandigheden. In 2010 zullen de voorbereidende werkzaamheden worden verricht en volgend jaar zal worden gestart met de verbouwing. In het verslagjaar is het definitieve financieringsplan uitgewerkt en de intentie is om de renovatie te bekostigen zonder vreemd vermogen aan te trekken. Dit kan worden gerealiseerd dankzij een hoge bijdrage uit eigen middelen en een ambitieus plan om fondsen van derden te werven. Het kwaliteitsniveau van producties blijft gehandhaafd.

Balans per 31 december 2009 (na resultaatbestemming)

In duizenden euro's

	31 december 2009	31 december 2008
Activa		
Materiële vaste activa:		
Gebouw	222	443
Inventaris	245	128
In uitvoering	50	11
Vaste activa	517	582
Vorraden	854	1.768
Vorderingen	1.518	1.460
Liquide middelen	15.648	15.795
Vlottende activa	18.020	19.023
Totale activa	18.537	19.605

	31 december 2009	31 december 2008
Passiva		
Algemene reserve	1.011	1.011
Risicoreserve	2.000	2.000
Overige bestemmingsreserves	7.682	5.148
Bestemmingsfonds OCenW	2.022	3.899
Eigen vermogen	12.715	12.058
Voorzieningen	358	345
Kortlopende schulden	5.464	7.202
Totale passiva	18.537	19.605

De jaarrekening is gecontroleerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. en is voorzien van de goedkeurende accountantsverklaring.

Functionele exploitatierekening

In duizenden euro's

	begroting 2009	rekening 2009	rekening 2008
Baten			
1 Directe opbrengsten:			
Publieksinkomsten	9.259	8.627	8.926
Overige inkomsten	1.150	1.012	717
2 Indirecte opbrengsten	100	147	186
Totale Opbrengsten	10.509	9.786	9.829
3 Subsidie OCenW Cultuurnota	25.520	25.737	24.291
Overige bijdragen	12	45	598
Totale baten	36.041	35.568	34.718
Lasten			
4 Beheerlasten personeel	1.623	1.667	1.577
5 Beheerlasten materieel	2.113	2.115	1.861
Totale Beheerlasten	3.736	3.782	3.438
6 Activiteitenlasten personeel	27.682	26.546	25.717
7 Activiteitenlasten materieel	5.695	4.989	5.756
Totale Activiteitenlasten	33.377	31.535	31.473
Totale lasten	37.113	35.317	34.911
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-1.072	251	-193
8 Saldo rentebaten/- lasten	500	406	757
Exploitatieresultaat	-572	657	564

Balance as of 31 December 2009 (after appropriation of profits)

In thousands of Euros

	31 December 2009	31 December 2008
Assets		
Tangible fixed assets:		
Premises	222	443
Equipment	245	128
In preparation	50	11
Fixed assets	517	582
Stocks	854	1,768
Accounts receivable	1,518	1,460
Liquid assets	15,648	15,795
Floating assets	18,020	19,023
Total assets	18,537	19,605
	31 December 2009	31 December 2008
Liabilities		
General reserve	1,011	1,011
Contingency reserve	2,000	2,000
Additional special purpose reserve	7,682	5,148
Special purpose fund OC&W	2,022	3,899
Equity	12,715	12,058
Provisions	358	345
Short-term debts	5,464	7,202
Total liabilities	18,537	19,605

The annual report and accounts have been verified by PricewaterhouseCoopers Accountant N.V. and are accompanied by the auditors' report.

Functional income and expenditure account

In thousands of Euros

	budget 2009	account 2009	account 2008
Income			
1 Direct revenue:			
Ticket sales	9,259	8,627	8,926
Other income	1,150	1,012	717
2 Indirect revenue	100	147	186
Total revenue	10,509	9,786	9,829
3 Subsidy Culture budget OC&W	25,520	25,737	24,291
Other contributions	12	45	598
Total income	36,041	35,568	34,718
	budget 2009	account 2009	account 2008
Expenditures			
4 General costs: personnel	1,623	1,667	1,577
5 General costs: non-staff expenditure	2,113	2,115	1,861
Total general costs	3,736	3,782	3,438
6 Activity costs: personnel	27,682	26,546	25,717
7 Activity costs: non-staff expenditure	5,695	4,989	5,756
Total activity costs	33,377	31,535	31,473
Total expenditures	37,113	35,317	34,911
Balance from normal operations	-1,027	251	-193
8 Balance of interest income/ -expenditures	500	406	757
Result	-572	657	564

Tableau de la troupe (op 1 mei/as of 1 May 2010)

Stichting/Foundation Stichting Het Muziektheater Amsterdam/
De Nederlandse Foundation The Amsterdam Music Theatre
Opera

Raad van Toezicht
Supervisory Board
Antony Burgmans

voorzitter/*chairman*

Jean-François van
Boxmeer

Victor Halberstadt

Sir Peter Jonas

Joanne Kellermann

Ing Yoe Tan

Directie
Management

Pierre Audi

artistiek directeur/
artistic director

Truze M. Lodder

zakelijk directeur/
managing director

Artistieke zaken
Artistic affairs

Hein Mulders

hoofd/*head*

Planning

Planning

Liesbeth Kruyt

hoofd/*head*

Dramaturgie

Dramaturgy

Klaus Bertisch

Muziekbibliotheek

Music library

Ed Versteeg

hoofd/*head*

Communicatie

Communications

Marc N. Chahin

hoofd/*head*

Koor

Chorus

Martin Wright

artistiek leider/
artistic leader

Jannie Fransman

zakelijk leider/
chorus manager

Raad van Toezicht
Supervisory Board
Antony Burgmans

voorzitter/*chairman*

Victor Halberstadt

Wim Kok

Bernadette Langius

Directie
Management

Truze M. Lodder

voorzitter/*chairman*

Pierre Audi

Ted Brandsen

Stijn Schoonderwoerd

Frans Huneker

technisch directeur/
technical director

Marga Wobma-Helmich

adjunct-directeur

educatie, participatie

en programmering/
director of education,

participation and

programming

Financiën

Financial department

Sandra Post

financieel manager/
financial manager

Fred Spaans

Aart IJland

controllers

Personeel en

organisatie

Human resources

Huib Meijer

hoofd/*head*

Ondernemingsraad

Works council

Merel van Tongeren

voorzitter/*chairman*

Productie- en
voorstellingsleiding
**Production and stage
management**

Dein Schmidt

hoofd/*head*

Technische organisatie
Technical Organization

Frans Huneker

directeur/*director*

Decorcentrum

Set workshop

Rolf Hauser

hoofd/*head*

Onderhoud
theatertechniek
Technical

maintenance

Dirk Bakker

hoofd/*head*

Toneeldienst
Stage services

Hugo van Uum

hoofd/*head*

Peter Bouwknecht

adjunct-hoofd/
deputy head

Belichtingsdienst
Lighting department

Hugo van Uum

hoofd/*head*

Pieter Huijgen

adjunct-hoofd/
deputy head

AVC-dienst
AVC department

Hans-Willem de Haan

hoofd/*head*

Rekwisietendienst
Props department

Erik de Haan

Fernando Vidal Ferreira

hoofden/*heads*

Theaterorganisatie
Theater Organization

Marion Cornelissen

directeur/*director*

**ICT & Informatisering/
management**

Fedor van Eldijk

hoofd/*head*

**Facilitaire dienst/
Facilities management
department**

vacature hoofd/
vacancy head

**Publieksbegeleiding
en horeca**

Front of house and

catering

Bas Schotsman

hoofd/*head*

Verkoop

Sales

Mattijn Hallers

hoofd/*head*

Kostuums /

kap & grime

Costumes/

wigs and make-up

Robby Duiveman

directeur/*director*

Kostuumafdeling Opera

Costume department

Opera

Hildegard Jöris

coördinator

kostuumproductie/
supervisor costume

production

Kap- en grimeafdeling

Wig and make-up

department

Alexander Kinds

hoofd/*head*

Colofon/Colophon

Uitgave/A publication of

De Nederlandse Opera

Artistiek directeur

Artistic director

Pierre Audi

Zakelijk directeur

Managing director/

Truze M. Lodder

Hoofredactie/Editors-in-chief

Marc N. Chahin

Tanja Mlaker

Tekstredactie/Text editor

Frits Vliegenthart

Redactionele bijdragen/Contributors

Klaus Bertisch

Michiel Jongejan

Tanja Mlaker

Lena Vizy

Frits Vliegenthart

Vrienden van De Nederlandse Opera

Engelse vertalingen/English translations

Jonathan Reeder

Grafisch ontwerp en opmaak/

Graphic design and layout

Lex Reitsma, mmv Bas van Vuurde

Productie/Production

Marjolijn Vis

Fotografie en beeld/

Photography and illustrations

Clärchen & Matthias Baus: p. 36, 38, 40, 102, 104, 106

Hans van den Bogaard: p. 17, 52, 54, 56, 76, 78, 80

Marco Borggreve: p. 42, 44, 88, 90, 92

Studio 't Brandt Weer: p. 20

Titia Hanne: p. 108

Hans Hijmering: p. 109

Klaus Lefebvre: p. 46, 48, 50

Lex Reitsma: p. 16

Monika Rittershaus: p. 12, 18, 64, 66, 68, 94, 96, 98, 100

Eugene Schwartz: p. 21

Marjolijn Vis: p. 19

Ruth Walz: cover, p. 9, 10, 30, 32, 34, 58, 60, 62, 70, 72, 74, 82, 84, 86

Druk/Printing

drukkerij Mart.Spruijt bv, Amsterdam

Binden/Binding

Meeuwis Boekbinders, Amsterdam

Opplage/Circulation

1000 exemplaren/copies

DENEDER
LANDSE
OPERA

www.dno.nl